

rAntGroen

België - Belgique
P.B.
WILRIJK 1
8/5124

P106235 - Driemaandelijks tijdschrift van Natuurpunt Zuidrand Antwerpen - april - mei - juni 2014 - jaargang 13 nr. 50

6 april: Fort 7-dag

11 mei: Blommerschot

9 juni: Tiengemeten

natuurpunt
Zuidrand Antwerpen

www.zuidrand.be

AFZENDER en VU:
Guido Callaerts
Frans De Cortlaan 42
2610 Wilrijk
Afgiftekantoor Wilrijk 1

Lidmaatschap Natuurpunt: 24 euro per jaar te storten op rekening van Natuurpunt vzw

(BE17 2300 0442 3321 BIC:GEBABEBB) met vermelding: lidmaatschap, Afd. Zuidrand Antwerpen, naam en adres. Als lid van Natuurpunt Zuidrand Antwerpen ontvangt u het algemeen verenigingsmagazine Natuur.blad en ons afdelingstijdschrift rAntGroen.

Adreswijziging: elke adreswijziging moet rechtstreeks gemeld worden aan Natuurpunt vzw, Coxielaan 11 - 2800 Mechelen (e-mail: Karina.deboeck@natuurpunt.be) met de volgende gegevens: lidnummer, naam, oud en nieuw adres en lid "afdeling Zuidrand Antwerpen."

Abonnement op rAntGroen: voor leden van andere afdelingen door storting van 8 euro op onze rekening met vermelding van uw naam en adres.

Het jaar van de doorbraak !

Bestuursleden en coördinatoren

Hugo Waeterschoot, voorzitter
 en coörd. Beleidswerkgroep
 03/455 22 12 - 0477/33 23 30
hugo.waeterschoot@scarlet.be
 Erlend Hansen, secretaris
 03/457 46 99- erlend.hansen@skynet.be
 Guido Callaerts, penningmeester, coörd.
 ledenadministratie en behaagactie
 Frans De Cortlaan 42, 2610 Wilrijk
 03/828 11 03-callaertsguido@telenet.be
 Rudi Leemans,
 conservator Groen Neerland
 03/828 43 16-rudolf.leemans@telenet.be
 Tuur Wuyts, contactpunt Fort 7
 contact.fort7@zuidrand.be
 03/449 99 11- 0474/55 25 75
arthurwuyts@telenet.be
 Bob Gabriels, webmaster
bob.gabriels@telenet.be
 Lucy de Nave, bestuurslid
 03/237 99 52-lucy.denave@antwerpen.be
 Ronny Deckers, bestuurslid
 0485/55 45 31-ronald.deckers@telenet.be
 Nicole Boussemaere, bestuurslid
 014/73 53 94
nicole.boussemaere@gmail.com
 Maggy Troffaes, bestuurslid
 03/827 83 60-maggy.troffaes@skynet.be

Redactie rAntGroen

rAntGroenverantwoordelijke:
 Guido Van Boeckel
 03/455 01 27-redactie@zuidrand.be

Verslagen te zenden naar:
 Tuur Wuyts
 Mestdaghplein 15/4, 2610 Wilrijk
 03/449 99 11-arthurwuyts@telenet.be

Zuidrand.waarnemingen.be:
 Gilbert Van Ael
 03/827 05 10-gilbert.van.ael@telenet.be
 Veerle De Saedeleer,
vee_saddler@yahoo.co.uk

Verdeling: Guido Callaerts
 contactgegevens: zie bestuursleden

Contact voor geleide wandelingen
 in Fort 7:

Natuurwandelingen:
 Tuur Wuyts
 03/449 99 11-arthurwuyts@telenet.be
 Monumentwandelingen:
 Philippe Vanhove
 03/825 02 43-philippevanhove@telenet.be

in Groen Neerland:
 Rudi Leemans - 03/828 43 16
Groen.Neerland@zuidrand.be

Dat de chinezen met specifieke jaren werken is éenieder bekend, maar Natuurpunt ? Je mag deze leuze dan ook hopelijk letterlijk nemen. 2013 was ontegensprekelijk het jaar van de uitdagingen zoals het voorkomen van het kappen van het Ferrarisbos te Wilrijk, de mogelijke uitzetting uit ons lokaal, de uitdagingen rond de Ru bis (zie verder in dit nummer), de toekomst van Fort 7 en het project Monument en Natuur rond Fort 7.

In 2014 hopen we echt op ieder van deze domeinen een doorbraak te forceren om er op deze wijze echt op vooruit te gaan. Hieronder dan ook een overzichtje van onze verwachtingen (dromen):

- In de loop van 2014 verwachten we een uitspraak van de hoge raad van de vergunningsbetwistingen in het beroep rond de kapvergunning van het Ferrarisbos. Dat we daarmee het reeds gekapte deel terug zouden krijgen is natuurlijk onmogelijk, maar dat we daarmee het resterende deel (2/3 van het terrein) zouden kunnen vrijwaren, zou erg mooi zijn. De minister is door dit dossier in het Vlaams parlement regelmatig op de rooster gelegd over het ontbreken van een beleid rond zonevreemde bossen waardoor deze problematiek terug in een versnelling kwam. We hopen dan ook van harte dat het gesneuvelde deel van het Ferrarisbos symbool kan staan voor een betere juridische bescherming van zonevreemde bossen

- In 2014 wordt een Milieu-Effecten Rapport (MER) uitgewerkt voor de Ru bis, een onderdeel van "de zuidelijke bretel" die de ring van Antwerpen moet ontlasten. Als afdeling die erg getroffen wordt door welk alternatief scenario van de Ru dan ook, hebben we tijd noch moeite gespaard om tijdens de inspraakronde een advies te verstrekken over mogelijke alternatieven en opties en welke aspecten dienen meegenomen te worden in het MER. We kijken dan ook met spanning uit naar dit rapport en de voorgestelde opties, dat we tegen het einde van 2014 verwachten.

- De Ijvogel doet het bijzonder goed op Fort 7 maar zijn naamgenoot ons verenigingslokaal veel minder. VESPA legde een onhaalbare (lees onbetaalbare) financiële claim op het lokaal en liet ons als verhuurder tevens zitten zonder wateraansluiting. Wat de wateraansluiting betreft is er in januari reeds een doorbraak gerealiseerd al hebben we die zelf moeten betalen (een ware aderlating) en we hopen van harte dat we in de eerste helft van 2014 echt ook een doorbraak kunnen forceren omtrent de overdracht van het lokaal aan Natuurpunt. Het lokaal is immers gelegen op een stuk natuureservaat momenteel in eigendom van de stad die hiervoor niet echt tijd en middelen vrijmaakt om dit te beheren zoals het hoort. Iedereen, inclusief de natuur, zou hiervan dus beter kunnen worden!

- Tot slot Fort 7. Het project Monument EN Natuur is volop op dreefen kent zijn hoogtepunt dit jaar in de opendeur van 6 april waarover verder meer in dit nummer en in bijlage. We hopen met deze dag duidelijk te maken dat de sterkte van Fort 7 precies het samengaan van deze twee elementen is. Erfgoed en natuur gaan veel beter samen dan velen denken... een gegeven dat ze in Engeland reeds lang begrepen hebben met de oprichting van "the national trust". Voor 2014 durven we verder verhopen dat we via het fort een plan kunnen uitwerken om een veilige toegankelijkheid van het fort te kunnen verzekeren. De overdracht van het fort van ANB (de beherende overheid) naar Natuurpunt is een belangrijke stap om het fort nog beter te kunnen beheren op deze beide domeinen en ook hier hopen we resultaat te boeken in de komende maanden.

Je merkt het vast en zeker, de afdeling bruist en we zijn er van overtuigd dat we bovenstaande doorbraken echt kunnen realiseren dit jaar. Tot op 6 april in het Fort !

Hugo Waeterschoot, voorzitter

Omslagfoto: Venwitsnuitlibel © GvB

Foto's p.2: Bruine korenbout - Basterdzandloopkever © GvB - Blauwborst © Guy Borremans

Alle betalingen voor onze afdeling dienen te gebeuren op volgende rekening:

BE02 9799 7675 4740 BIC: ARSPBE22 van Natuurpunt Zuidrand Antwerpen.

Op uw betalingen steeds reden van betaling, uw naam en e-mail adres of telefoonnummer vermelden a.u.b.

Iedereen is welkom op alle wandelingen. Honden zijn niet toegestaan op onze activiteiten.

De gids/leiding treedt op als educatieve begeleider van Natuur- en Milieueducatie Natuurpunt.

- kostendelend vervoer (5 eurocent/km)
wordt op de afspraakplaats georganiseerd

- kindvriendelijke tocht

- inschrijven/aanmelden noodzakelijk

- in samenwerking met vogelwerkgroep Ardea

1 = slentertocht
2 = kleine makkelijke afstand
3 = stevige maar niet moeilijke wandeling
4 = stevige en moeilijke wandeling

1 = algemene tocht
2 = natuurthematocht
3 = specialisatie voor iedereen
4 = determinatietocht

Zondag 6 april - 13.00 u.

Fort 7 dag rond Natuur en Monument

Vandaag is het dan zo ver en nodigen we jullie allen uit voor een grootse opendeurdag rond het thema 'Fort 7 Natuur en Monument'.

Kom ook tussen 13.00 u. en 18.00 u ter plaatse kennis maken met de mooiste plekjes.

Zondag 13 april - 14.00 u.

Voorjaarsflora langs Geitenpad en omgeving

Wij volgen de Kleine Struisbeek stroomopwaarts en wandelen langs de Fort 6-gracht; via het Universiteitsplein (we laten Den Uil links liggen) bereiken we Groen Neerland dat we doorkruisen van Noord naar Zuid. We steken de Kleine Doornstraat over ter hoogte van nr. 51, bewandelen het Geitenpad en bereiken ons uitgangspunt via het domein Mariënborgh, een Ferrarisbosrestant!

Afspraak: om 14.00 u. aan parking Mariënborgh, Doornstraat (aan kruising met Geitenpad).

Terug aan de parking rond 16.00 u.

Meebrengen: stevig schoeisel (laarzen gewenst bij regenweer), verrekijker, schrijfgierief (voor de verslaggever).

Gids en leiding: Rudi Leemans - 0477/69 23 50

Paasmaandag 21 april - 8.30 u.

Wandeling op de Kalmthoutse Heide

Na de bijzonder interessante uiteenzetting en de spectaculaire beelden van de brand op de Kalmthoutse Heide door Filip Van Boven, willen we vandaag graag eens de situatie ter plekke gaan bekijken. Dre Vansteenvoort, die de heide en alles wat er leeft en groeit als geen ander kent, zal ons hierbij begeleiden.

Aansluitend op de presentatie van Filip zal hij deze keer bijzondere aandacht schenken aan de gevolgen van de brand en het

herstel van de heide met aandacht voor de pioniersvegetatie en het beginnend dierenleven.

Op paasmaandag is de lente alweer in het land (hopelijk houdt ook het weer zich aan die afspraak!), dus kijken we ook uit naar Boompieper en Boomleeuwerik. Het jodelende zangetje van deze laatste doet ons sowieso alle winterellende vergeten! Tegen die tijd moet het ook lukken om enkele van onze eerste Boerenzwaluwen en andere vroege lentevogels te spotten.

We hopen echt op een zonnige dag, want in principe wandelen we de hele dag door de hei en gaan we er over de middag ook picknicken. Slechts in geval het weer zich niet aan de afspraak houdt en het regent gaan we onze boterhammetjes in de Vroente opeten.

Mee te nemen: picknick, inclusief drank, kijker, vergrootglas, fototoestel, stevig schoeisel en voor het geval dat ... ook regenkledij!

Samenkomst: afspraak om 8.30 u. op de Bist te Wilrijk.

Einde: omstreeks 17.00 u. ter plaatse.

Leiding: Rudy Vansevenant - 015/32 08 05

Gids: Dre Vansteenvoort - 03/666 55 74

Verzekering: ieder lid is verzekerd inzake burgerlijke aansprakelijkheid bij deelname aan de Natuurpunctactiviteiten. Niet-leden gaan mee op eigen verantwoordelijkheid.

Inschrijving voor de autobustochten: de algemene prijs is 16 euro. Studenten betalen 14 euro. Alle gezinsleden tot en met 12 jaar gaan gratis mee indien vergezeld van ouders.

De eerst ingeschrevenen hebben voorrang indien de deelnemingsprijs betaald werd. Wie na storting niet mee kan, moet zo vlug mogelijk de leiding verwittigen zodat mensen die op de wachtlijst staan, kunnen meegaan.

Indien er onvoldoende inschrijvingen zijn, gaat de tocht door met eigen wagens.

Annulatie bij autobustochten: leden die door ernstige redenen niet kunnen deelnemen en uiterlijk 2 dagen vooraf de leiding verwittigen, hebben recht op een tegoedbon voor een volgende bustocht.

Annulatie bij weekends en reizen: om tijdig vervanging te vinden vragen we u om afzegging zo spoedig mogelijk te melden. Teneinde de kosten te recupereren vragen we steeds 10 % van de totale prijs bij afzegging. Bij afzegging binnen de maand voor de reis dient er minimum 25 % van de totale prijs te worden betaald of de reeds gemaakte kosten indien deze hoger liggen dan 25 %.

Zaterdag 26 april - 8.00 u.

Ardennenwandeling en voorjaarsflora in de Hermeton vallei

Reeds jaren bezoeken we in deze periode de Lessevallei. Op één van deze wandelingen sprak Raoul me aan. Hij stimuleerde me om in dit seizoen eens de Hermetonvallei te bezoeken. De Hermeton is de eerste Belgische bijrivier van de Maas vanaf Givet en is in totaal maar een 25 km. lang. Bij het dorp Hermeton-sur-Meuse mondt hij uit in de Maas. Hij voert kalkrijk water aan wat garant staat voor een uitbundige voorjaarsflora, steile valleien en mooie landschappen. We volgen een wandelpad langs de rivier, op en neer gaand, de ene keer rotsig, de andere keer wat modderiger. Dit is de streek waar de wilde zwijnen zich best thuis voelen. De vallei is pas een 20 jaar geleden ont-

sloten voor de wandelaar, waardoor het landschap voor velen onbekend zal zijn. Het is wel een stevige wandeling met wat op en neer... maar we nemen er rustig onze tijd voor. Deze dag wordt vast een ware verrassing voor velen daar mag je zeker van zijn.

Afspraak: het is wel even rijden tot aan de Hermeton. We vertrekken daarom rond 8.00 u. aan de Bist te Wilrijk (kostendelend vervoer voorzien). De wandeling ter plaatse eindigt omstreeks 17.30 u. In plaats van meteen terug te keren stelde Raoul voor om lokaal een warme maaltijd te nuttigen in een echt Ardeens restaurantje. Goedkoop en goed. Zulke goede raad kunnen we niet in de wind slaan natuurlijk. De wandeling gaat uitzonderlijk op zaterdag door om de typische zondagfiles vanuit de ardenen te vermijden en gezien de late terugkeer. We zorgen er in ieder geval voor dat mensen die 's morgens met het openbaar vervoer komen, 's avonds thuis worden afgezet.

Meebrengen: goede wandelschoenen (laarzen indien het veel geregend zou hebben), picknick, inclusief drank, voor 's middags. Mogen we vragen een seintje te geven indien je 's avonds NIET zou blijven eten zodat we er voor kunnen zorgen dat er voldoende vervoer voor handen is.

Leiding: Hugo Waeterschoot - 0477/33 23 30

hugo.waeterschoot@scarlet.be

Gids: Raoul Hendrickx

Waterspreeuw - © Rudy Vansevenant

Zaterdag 3 mei - 8.00 u.

ARDEA-vogeltoer

De vogelwerkgroep ARDEA gaat de hele dag de vogeltoer op. Vanaf zonsopgang tot de avond bezoeken we opeenvolgend verschillende natuurgebieden van Hoboken tot Hove.

We trachten tijdens de wandelingen en verplaatsingen zoveel mogelijk vogels te spotten in onze regio en noteren daarbij alle plaatselijke en overvliegende vogels, auditieve waarnemingen inbegrepen.

Per gebied kruisen we alle waargenomen soorten aan op de

vogellijst. Na de laatste avondwandeling wordt de definitieve soortenlijst opgemaakt tijdens een slotdrink.

Dit is een groepsactiviteit voor jong en oud en dus geen wedstrijd. Iedere vogelliefhebber(ster), van leek tot kenner, is welkom gedurende de ganse dag of een deel ervan. Je kan telkens na een wandeling meefietsen naar de volgende startplaats of er met de wagen naartoe rijden.

Programma:

06.00 u.-09.00 u.: broedvogels in de Hobokense Polder

Gedurende deze lente worden specifieke broedvogels als Blauwborst en Waterral geïnventariseerd met een beperkt aantal waarnemers. Aan deze vroege ochtend excursie kan iedereen deelnemen.

Kom mee luisteren naar het ontwakend vogelkoor.

Voor een ontbijt ter plaatse om 9.00 u. betaal je 4 euro per persoon en 2 euro voor kinderen tussen 4 en 14 jaar.

Stort je deelnamebedrag voor 30 april op rek. BE35 9796 3996 0737 van Natuurpunt Hobokense Polder met als mededeling "ontbijt Hobokense Polder" en het aantal personen

Afspraak: om 06.00 u., parking Schroeilaan, bij station Hoboken.

09.30 u.-12.00 u.: vogeltrekking Hobokense Polder

Je kunt deelnemen aan de laatste lentetrekking van dit jaar. Vanop de Scheldepolder komen ongetwijfeld andere vogelsoorten in de kijker. Bij zonnig weer verwachten wij ook roofvogels.

Afspraak: om 09.30 u., parking einde Scheldelei, Polderstad-Hoboken.

Een plooiestoeltje en telescoop kunnen van pas komen.

Bij gunstig weer kan je de meegebrachte picknick aanspreken.

13.00 u.-14.30 u.: Fort VII Wilrijk

In het Fort, dat wordt beheerd door Natuurpunt Zuidrand Antwerpen, komen zowel zang- als watervogels aan bod.

Het natuurreservaat is niet vrij toegankelijk, maar voor dit ARDEA-bezoek staat de poort open.

Afspraak: om 13.00 u. aan de ingang Fort VII, Legerstraat, Wilrijk. Picknick mogelijk vanaf 12.30 u. in lokaal De IJsvogel, Dranken en soep ter plaatse verkrijgbaar

15.00 u.-16.30 u.: Cleydaelhof te Aartselaar

Het Cleydaelhof is een 35 ha groot natuurgebied dat deel uitmaakt van de oude bossen rond het kasteel Cleydael. Het gevarieerd landschap met oude bospercelen, weilanden en een rietveld, trekt heel wat zangvogels aan.

Afspraak: om 15.00 u. op de parking Cleydaelhof, ingang Zinkvalstraat (zijstraat van de Cleydaellaan) te Aartselaar.

17.00 u.-18.30 u.: Hof ter Linden te Edegem

Het kasteeldomein is sinds 2012 publiek domein geworden en vormt samen met Fort V een groene zone van ongeveer 90 ha. Het domein bestaat uit een kasteelpark met vijver en daarbij aansluitend een bosgedeelte. ARDEA bezocht het al eerder voor spechtenonderzoek.

Blauwborst- © Luc Van Schoor

Afspraak: om 17.00 u., parking ingang dreef Hof ter Linden, Drie Eikenstraat (tegenover Sint Antoniuskerk) te Edegem.

19.30 u.-22.00 u.: Uilenbos te Hove

Het Uilenbos dat deel uitmaakt van een groter complex van de bossen van Moretus (Boechout) is een gesloten gebied dat enkel met een speciale vergunning kan bezocht worden.

Het Uilenbos vormt een afwisseling van oud eiken- beuken- en broekbos. Wij gaan op zoek naar spechten en, wie weet, Bosuil.

Afspraak: om 19.30 u., parking Sint Laureynsplein, centrum Hove.

22.15 u.: slotdrink te Hove

Wat heeft ons deze volle dag vogels spotten opgebracht? Ben je ook benieuwd hoeveel soorten er op de definitieve vogellijst geraken? Kom dan mee napraten bij een natje en een droogje. Iedereen welkom.

Afspraak: om 22.30 u. in café Bahnhove, Kapelstraat 117, 2540 Hove.

Praktisch:

Mee te brengen: verrekijker, telescoop en plooiestoeltje kunnen nuttig zijn tijdens de trekking, stevige wandelschoenen/laarzen, picknick mogelijk om 12.30 u. in Fort 7 (dranken en soep ter plaatse verkrijgbaar).

Wie vanuit Hoboken en Wilrijk meefietst tot in Hove kan beroep doen op extra fietsvervoer voor de terugrit (na de slotdrink). Meld je daarvoor ten laatste op 1 mei aan bij Luc Van Schoor via mail luc.vanschoor@scarlet.be

© Rudy Vansevenant

IJsvogel - © Rudy Vansevenant

We rekenen voor deze eerste ARDEA-vogeltoer op een aangenaam lenteweertje zodat alle geplande uitstappen kunnen doorgaan. Bij twijfel kan je voor de start van elke wandeling Luc opbellen (0494/33 63 09).

Zondag 11 mei - 9.15 u.

Lentewandeling De Kluis- Blommerschot

Het natuurreservaat De Kluis- Blommerschot ontstond in 1990 en heeft een oppervlakte van ruim 22 ha. Behalve een valleibos omvat het reservaat een tot ven omgevormde zwemvijver en een spontaan evoluerend dennenbos.

Het gebied heeft een bijzondere waarde als rustgebied voor wilde diersoorten. Bunzing, hermelijn, haas en ree worden er waargenomen. Vandaar dat het gebied 'De Kluis' niet vrij toegankelijk

Weidebeekjuffer - © GvB

is. In het gedeelte 'Blommerschot' werd een permanent toegankelijk wandelpad aangelegd. Over het beekwater scheren de Weidebeekjuffer en zeldzame Bosbeekjuffer. Ook de IJsvogel is een geregeld opgemerkte gast. In 2011 werden het Bermpje en de Rivierdonderpad aangetroffen, twee zeldzame vissoorten. Het reservaat 'De Kluis-Blommerschot' vormt samen met het reservaat 'Zalfens gebroekt' het project 'Vallei van de De Delfte beek'. We hebben het geluk dat Paul Stryckers die conservator is van het gebied ons zal rondleiden.

Afspraak: vertrek met eigen wagens (kostendelend vervoer) om 9.15 u. op de Bist te Wilrijk. Einde om 12.30 u. ter plaatse. Je kunt rechtstreeks naar het gebied gaan. In dit geval afspraak om 10.00 u. aan het Kruis van Blommerschot. Je komt er door op de autostrade naar Turnhout-Eindhoven afrit 20 (Zoersel) te nemen, dan rechtsaf te slaan, de Rodendijk te volgen en aan het Totalbenzinstation rechtsaf te slaan (Drengel). Die straat wordt de Kluisbaan, met op het einde een T-splitsing. Hier rechtsaf de Kruisdreef (grondgebied Pulderbos) in. Daar parkeren.

Mee te brengen: stapschoenen, verrekijker, loep, fototoestel, veldgidsen.

Gids: Paul Stryckers

Leiding: Lucy de Nave 03/237 99 52

(0485/71 73 48 – enkel op de dag zelf bereikbaar).

Zondag 18 mei - 8.00 u.

Plassengebieden van Zuid Holland

Vandaag trekken we naar het Groene Hart van Nederland. Luc en Rudy leiden ons naar en door een drietal uiterst waardevolle water- en moerasgebieden. Het programma in wording voorziet in enkele aantrekkelijke en boeiende wandelingen die elke natuurliefhebber kan aanspreken.

We beginnen deze bijzondere excursie met een bezoek aan de Groene Jonker. Dit 107 ha grote poldergebied werd in 2007 ingericht tot een afwisselend water- en rietland met variabel waterpeil. Het nieuwe natuurgebied ontwikkelde zich sindsdien snel tot één van de mooiste landschappen van Zuid Holland. Via een wandelpad met observatiepunten doorkruisen we het waterrijk gebied met zijn grote plas, ruisende rietkragen en natte graslanden. Deze afwisseling in natuur zorgt voor een bijzonder gezelschap van weide- en watervogels. Naast broedvogels als Roerdomp, Geoorde fuut, Zomertaling en Snorkomen hier o.a. Lepelaar, Zwarte stern en Purperreiger voedsel zoeken. In 2013 werden rond deze tijd zeldzame soorten als Witwangstern, Witvleugelstern en Steltkluut waargenomen. De Groene Jonker is dan ook een favoriete plek voor veel vogelaars uit binnen- en buitenland.

De nabijgelegen Nieuwkoopse plassen is een uiterst waardevol laag veengebied met uitgestrekte rietlanden, hooilandjes en moerasheide. De huidige populaties van Purperreiger, Groenknolorchis en Noordse Woelmuis behoren tot de belangrijkste van Nederland.

We wandelen langs het plassengebied en door polder De Haeck. Lusthof De Haeck is een beschermd Polder die zo'n zestig jaar geleden door een natuurliefhebber is aangelegd als lusthof. Het is een prachtig stukje natuur met water, bos en drassige

paden. De bodem is als een spons, er groeien verscheidene veenmossen, Gagel en Zonnedaauw. Bij de vele broedvogels horen ook Ransuil en Wielewaal. Via een schitterende wandeling met paadjes, bruggetjes en doorkijkjes lopen we langs de verschillende natuurtypen van de Nieuwkoopse plassen; bos, open water met waterlelies, eeuwenoude legakkers, graslandjes en rietvelden.

Om de schoonheid en de biodiversiteit van de Nieuwkoopse plassen te behouden wordt er gewerkt aan nieuwe natuur rond dit waterrijk gebied. Afhankelijk van de voorbereiding zullen we mogelijk één van deze nieuwe natuurgebieden bezoeken. Zoniet trekken we zoals in 2010 zuidelijker naar de Reeuwijkse plassen, een ander veenlandschap en weidegebied met Broedvogels als Grutto en de zeldzame Grote karekiet.

Zoals je zelf kan oordelen belooft dit een zeer boeiende dag te worden voor elke Natuurpunter en Ardea-er die wil kennis maken met enkele oernederlandse natuurgebieden.

Afspraak: om 8.00 uur stipt op de Bist (we rijden kostendelend met eigen wagens), terug in Wilrijk omstreeks 19.30 uur.

Meenemen: picknick, vogel- en plantengids (optioneel), kijker, telescoop, fototoestel, bij droog weer volstaan stevige wandelschoenen (bij regen zijn laarzen aan te raden) en gepaste kledij.

Gids: Luc Van Schoor – 0494/33 63 09

Leiding: Rudy Van Cleuvenbergen – 03/464 05 57

rudy.vancluvenbergen@skynet.be

Zondag 25 mei - 14.00 u.

De statigheid van de bomen van het Nachtegaalenpark

's morgens allen naar het stembokje op deze verkiezingsdag en ... 's namiddags... verkies je vast en zeker deze wandeling! Vandaag blijven we dicht bij huis en bekijken we de bomen van het Nachtegaalen park. Enkele jaren geleden hebben we deze tocht ook al eens georganiseerd maar vroeger op het jaar waardoor we de bladeren van de bodem niet konden bekijken. Vandaag dus wel ! Het nachtegaalenpark is trouwens bijzonder rijk aan inheemse en andere bomen en velen onder hen hebben een gezegende leeftijd bereikt: vandaar een statige wandeling. Als je dan nog weet dat de excursie begeleid wordt door 2 bo-

venste-beste educatieve gidsen... dan laat je deze opportuniteit zeker niet links liggen.

Afspraak: we komen bijeen om 14.00 u in de Middelheimlaan aan de ingang van het park recht over het Middelheimkasteel (ingang beeldenpark).

Gidsen: Maggy Troffaes - 3/827 83 60
 Maggy.troffaes@skynet.be
 Fons Waeterschoot

Leiding: Hugo Waeterschoot- 03/477 33 23 30
 hugo.waeterschoot@scarlet.be

Koppel Futen - © Rudy Vansevenant

Zondag 1 juni - 13.45 u.

Jutse plassen en Lier-Anderstad

In Koningshooikt heeft de provincie Antwerpen een retentiebekken (overstort) aangelegd om overstromingen van de Itterbeek in Koningshooikt en omgeving te voorkomen. In 2006 werd dit 30 ha. grote gebied opengesteld voor het publiek. Vogelkijkers, wandelaars en joggers maken dankbaar gebruik van de rondweg omheen het terrein met twee plassen en een bosje van 2,7 ha. Vermits "Koningshooikt" een lange naam is korten de bewoners van deze regio de naam in tot het populaire "Jut". Vandaar dan ook de naam van dit gebied.

Na deze wandeling trekken we naar het vertrouwde gebied Anderstad dat gelegen is ten zuiden van Lier tussen de Nete, het Netekanaal en de sluizen van Duffel. Hoewel het tijdens het NP-bezoek van 12 januari wat beneden de verwachtingen bleef op ornithologisch gebied is het toch nog altijd een mooi terrein om naar vogels te speuren !

Afspraak: om 13.45 u. op de Bist te Wilrijk met eigen wagens. Einde rond 17 u. ter plaatse.

Mee te brengen: verrekijker, eventueel telescoop. Determinatiewerken over vogels, planten en insecten. Stevige wandelschoenen.

Gids: Tuur Wuyts - 03/49 99 11 - 0474/55 25 75
Leiding: Wim Vandeweyer - 0485/60 54 97

Maandag 9 juni - 8.00 u.

Tiengemeten: wilde natuur en eilandgevoel

Tiengemeten is nog een echt eiland, iets meer dan 10 km2 groot, midden in het Haringvliet (Zuid-Hollandse delta). Vanaf 1997 vormde Natuurmonumenten de vroegere landbouwgronden om tot een natuurparel, die bestaat uit drie landschappen met elk een eigen sfeer: 'Weemoed' waar het oude kleinschalige cultuurlandschap hersteld wordt en akkerbloemen en -vogels weer alle kansen krijgen; 'Weelde' dat met zijn weidse polder en kommoeras een paradijs is voor eendachtigen en steltlopers; 'Wildernis' waar uitgestrekte rietvelden, ruigten en krekens geboetseerd zijn. Samen met deze 3 W's zijn het de wolken, de wind en het water die het eilandgevoel kenmerken dat Tiengemeten ons te bieden heeft.

Ieder jaar weer weten vele tienduizenden vogels deze oase te vinden om uit te rusten, te fourageren of te broeden; soms zitten er minder gewone soorten tussen zoals Steltkluut, Witwangstern, Sinds kort heeft ook de bever op Tiengemeten een vaste stek gevonden. Verder is het er in juni genieten van het kleurenpalet van tal van bloeiende planten. Op bijna het hele eiland mag je vrij rondstruinen in de natuur; welke delen we vandaag verkennen zal ondermeer afhangen van de voorbereiding, de recente waarnemingen en de drukte op deze Pink-

stermaandag. Om het eiland te bereiken maken we gebruik van een veerpont vanuit Nieuwendijk bij Zuid-Beijerland, die om het uur vaart.

Afspraak: vertrek met eigen wagens (kostendelend) vanop de Bist te Wilrijk om 8.00 u. stipt; einde in Nieuwendijk omstreeks 17.30 u.,. vanwaar het nog ca. 1.15 u. rijden is naar Wilrijk.

Mee te brengen: gepast geld (4,5 euro) voor de veerpont; stevige wandelschoenen of laarzen; aan het weer aangepaste kledij; lunchpakket en drank ('s middags vermoedelijk picknick in open lucht); verrekijker en loepje; eventueel fototoestel en veldgidsen.

Gids: Rudy Van Cleuvenbergen - 03/464 05 57 (enkel 's avonds)
 rudy.vancluvenbergen@skynet.be
Leiding: Luc Van Schoor - 0494/33 63 09
 luc.vanschoor@scarlet.be

Zondag 15 juni - 8.00 u.

St. Pietersberg te Eben-Emael en wandeling op het plateau van Magraten

Vorig jaar op de geologiewandeling stonden we allemaal verbijsterd toen we de uitbundige flora zagen op de zuidflanken van de Sint Pietersberg gelegen tussen Eben-Emael en Maastricht. Poppenorchis, Bruinrode wespenorchis, honderden Bosorchissen (foto) en Soldaatjes, dit alles ingebed in een mediterane flora met Kleine pimperl, Wollige ratelaar... en ga zo maar door. Dit jaar nemen we er onze tijd voor. Na onze picknick ter plaatse maken we een prachtige landschapswandeling rond Neerkanne, de Nederlandse kant van de Sint Pietersberg. Schitterende uitzichten met prachtige holle wegen... De kiekjstrekkers zullen vingers en duimen kunnen aflikken. Dit wordt zeker een gevulde dag.

Afspraak: om 8.00 u. vertrekken we op de Bist te Wilrijk en zijn tegen 19.00 u. terug (*kostendelend vervoer wordt gestimuleerd*). Wees gerust, dit stuk kalklandschap op de grens van Belgisch en Nederlands Limburg zal je niet snel vergeten.

Meebrengen: wandelschoenen, flora, verrekijker en picknick.

Leiding/Gids: Hugo Waeterschoot
0477/33 23 30

hugo.waeterschoot@scarlet.be

Zaterdag 21 juni - 19.00 u.

Zomerzonneward

Zaterdagavond, dus we kunnen morgenvroeg lekker uitslapen! We starten met een wandeling van 1,5 à 2 uur in het mooie natuurreservaat waar rond deze tijd de zomerbloeiers stilaan opduiken. Daarna genieten we van de langste dag van het jaar met lekkere drank en een massa hapjes buiten naast ons lokaal 'De IJsvogel'. Mis deze jaarlijks weerkerende leuke activiteit niet!

Inschrijven voor 18 juni bij Lucy is noodzakelijk!

Afspraak: de wandeling vertrekt stipt om 19.00 u. aan de 'De IJsvogel', Fort 7, Legerstraat 40 te Wilrijk. Dit is schuin tegenover huisnummer 75.

Kosten: 7 Euro voor hapje tapje (ter plaatse aan de leiding te betalen).

Leiding: Lucy de Nave 03/237 99 52
(0485/71 73 48 – enkel op de dag zelf bereikbaar).

Zondag 29 juni - 9.00 u.

De Zegge

Het is alweer drie jaar geleden dat we een bezoek brachten aan De Zegge. Vandaag doen we dat weer. Omdat dit gebied behoort tot een van de weinige natuurgebieden in Vlaanderen die niet vrij toegankelijk zijn, geeft hier wandelen een gevoel van complete rust en verbondenheid met de natuur.

Het is eigendom van de Koninklijke Maatschappij voor Dierkunde van Antwerpen en is ongeveer 55 ha groot. Langveenplassen, originele elzenbroeken en een heideterreintje brengen afwisseling in het landschap. De orchideeënweiden zijn prachtig en om deze tijd van het jaar in bloei. In 2008 zagen we o.a. Kleine karekiet, Wespendif en Boomvalk. Verder Grote ratelaar, Kleine zonnedauw, Wateraardbei (foto), Gevlekte orchis, Koningsvaren, Watervorkje, Pijptorkruid en nog veel meer

Afspraak: vertrek met eigen wagens aan de Bist te Wilrijk om 9.00 u (kostendelend vervoer). Je kunt rechtstreeks naar het gebied gaan, maar verwittig dan vooraf de leiding. Einde ter plaatse omstreeks 12.00 u.

Mee te brengen: laarzen, veldgidsen, verrekijker, fototoestel, loep, eventueel regenkleedij.

Het *inkomgeld* voor De Zegge bedraagt 3 Euro per persoon, ter plaatse aan de leiding te betalen.

Gids: plaatselijke gids

Leiding: Lucy de Nave 03/237 99 52

0485/71 73 48 (enkel te bereiken op de dag zelf)

Zaterdag 5 juli - 15.15 u.

**Bezoek aan het VOC (vogelopvangcentrum) in Kapellen
& Nachtzwaluwentocht in 't Marum te Brecht**

Een heel bijzonder startuur van onze activiteiten vandaag ... Om 15.15 u. vertrekken we op de Bist te Wilrijk richting Kapellen. Daar hebben we om 16.00 u. afspraak voor een bezoek aan het vogelopvangcentrum.

Het Opvangcentrum voor Vogels en Wilde dieren, gesitueerd op de grens Brasschaat-Kapellen, werd opgericht in 2006 omdat er in het Antwerpse havengebied en de streek ten noorden van Antwerpen geen opvangmogelijkheid bestond voor hulpbehoevende wilde dieren. Elk jaar opnieuw worden er meer dan 3000 wilde vogels en andere inheemse dieren opgevangen. De

dieren die voor verzorging en revalidatie worden opgenomen, worden daarna opnieuw in de natuur vrijgelaten. Het opvangcentrum zorgt ook voor de opvang en de revalidatie van verwaarloosde of illegaal gehouden wilde dieren die door de bevoegde instanties aan het VOC worden toevertrouwd. Wij krijgen de kans om achter de schermen mee te kijken hoe alles daar in zijn werk gaat; de opname, de verzorging, de voeding, de voorbereiding op de terugkeer en de vrijlating in de natuur. Nadien maken we nog een korte "nestkastenwandeling" waarbij we opnieuw een deskundige uitleg mogen verwachten.

Tegen de klok van 18 u. gaan we onze boterhammen opeten in een gezellig cafeetje. Daar kunnen we ruim onze tijd voor nemen, want ...

pas om 20 u. worden we opgewacht door Marieke Berkvens voor een wandeling in 't Marum te Brecht (een deelgebied van het Groot Schietveld). Tegen het vallen van de duisternis zorgt Marieke ervoor dat we op de plaats zijn waar we de geheimzinnige Nachtzwaluw kunnen spotten. Een waarneming

van deze bijzondere soort levert steeds een kippenvelmoment op en deze keer mogen we dit beleven in een anders zelden te bezoeken gebied. Enige, maar belangrijke restrictie bestaat erin dat we hier van het ANB (Agentschap Natuur en Bos) maar met **maximum 15 personen** kunnen aan deelnemen.

Wie mee wil moet dus snel zijn. Inschrijven kan enkel via e-mail bij Rudy Vansevenant, waarna tegen uiterlijk 10 juni € 5 moet gestort worden op de rekening van onze afdeling (zie eerste pagina voor de gegevens). De datum en uur van inschrijving per mail zijn bepalend voor wie mee kan, voor het geval er meer dan 15 gegadigden zijn!

Afspraak: we vertrekken aan de Bist om 15.15 u. en zijn pas omstreeks middernacht terug!

Mee te brengen: verrekijker, vogelgids, aangepaste kledij (voor de avond/nacht), picknick.

Gidsen: VOC: plaatselijke medewerker

Nachtzwaluwentocht: Marieke Berkvens

Leiding: Rudy Vansevenant - 015/32 08 05 - 0475/49 03 68

Zondag 13 juli - 14.30 u.

Fortwandeling - Pinteling en 2e hands boekenverkoop

De zomervakantie is nog niet zolang begonnen maar voor de thuisblijvers is er een ontspannende fortwandeling. Ze zullen natuurlijk uitkijken naar en genieten van bloeiende planten, kleurrijke en minder kleurrijke paddenstoelen, overvliegende vogels en zomende en springende insecten.

Rond 17.00 u. openen we ons pop-up café naast de IJsvogel voor een frisse drink en gezellige babbel.

Zoals verleden jaar zullen er ook 2e hands boeken verkocht worden. Wellicht is er iets bij dat je op de kop kunt tikken! Einde van deze activiteit rond 18.00 u. afhankelijk van het weer en de stemming.

Afspraak: Om 14.30 u. voor de fortwandeling en rond 17.00 u. voor de pinteling en de boekenverkoop.

Adres: Legerstraat, 40 (schuin tegenover nr 75)

Opgelet: vanuit de Jules Moretuslei géén doorgang voor auto's. Vanaf 1e verkeerslichten na de Boomsesteenweg links Valkstraat. Aan rondpunt rechts Koornbloemstraat en aan t-kruispunt terug links.

De fortgidsen leiden u rond.

Organisatie: Lucy de Nave - 03/237 99 52

(0485/71 73 48 - alléén bereikbaar die dag !)

Tuur Wuyts - 03/449 99 11 - 0474/55 25 75

Zondag 20 juli - 8.00 u.

Rondje Pontje - Fietsen door het land van Maas en Waal

Deze fietstocht voert ons van Heusden naar Aalst, maar dan wel in Nederland tussen Maas en Waal! Daar is de kortste fietsafstand tussen de gelijknamige plaatsen slechts 13 km.

Wij doen er vandaag wat langer over en volgen een route door een prachtig polderland en waterrijk gebied. We fietsen door een oerhollands landschap over kronkelende dijken, langs rivieren, natuurgebieden; twee prachtige oude vestingstadjes, typische dijkhuysjes, mooie boerderijen, molens, kastelen, en nog veel meer....

We starten bij het vestingstadje Heusden waar we in de late namiddag terugkeren na een gevarieerde fietstocht die ons o.a. langs en door volgende bezienswaardigheden voert :

- de Hooibroeken, een waardevol natuurgebied met bos, weilanden, een 400 jaar oude eendenkooi en een dijk met wielen waar een bijzondere flora groeit

- de Berghse Maas, een gegraven rivier die vanaf 1904 een einde moest maken aan de talrijke overstromingen in het rivierenland

- het 'Pompveld', een natuureservaat van natte weilanden, grienden en populierenbossen. In het centrum van het gebied ligt ook een authentieke eendenkooi. De sloten zijn rijk aan waterplanten en de Wielewaal is er één van de boedvogelsoorten

- de Groesplaat: een nieuw natuurgebied in de uiterwaarden langs de rivier Boven Merwede waar een flinke kudde paarden graast. De vogelkijkhut biedt een mooi uitzicht over de graslanden

- Woudrichem, een historisch vestingstadje aan de Waal dat in zijn geheel bezienswaardig is. Aan de overkant, op een unieke plek waar Maas en Waal samenkomen, ligt het slot Loevestein

- de afgedamde Maas, een oude loop van de Maas op de grens tussen Noord-Brabant en Gelderland. We rijden over de maasdijk langs molens tot in het plaatsje Veer waar we via een pont de oude maas oversteken

- het Kasteel Nederhemert, aan een oude bocht van de Maas. De oudste delen van deze middeleeuwse burch dateren uit de 14e eeuw. De kelders zijn ingericht als vleermuisreservaat.

Zondag 27 juli

de Oude Buisse Heide (NL) en de Maatjes (B)

Dit is een vooraankondiging, de concrete gegevens komen in de volgende rAntGroen.

Het worden twee halvedagexcursies. Je kan dus 's middags aansluiten of afhaken.

Frans Van Dyck, kersverse natuurgids, kent de streek daar als zijn broekzak, hij is onze gids.

Walter zal ook zijn traditioneel "steentje" bijdragen.

De Oude Buisse Heide is een natuurgebied in beheer door Natuurmonumenten. Het ligt in Achtmaal, een deelgemeente van Zundert, juist over de Nederlandse grens, rechts van de eerste bult in de grens ten noorden van Antwerpen aan Kalmthout en Essen. Schrijfster en politica Henriette Roland Holst schonk het gebied aan Natuurmonumenten. Heidevelden en bossen wisselen af met statige lanen en vennen.

De Maatjes in Nieuwmoer-Kalmthout vormen één gebied met de Matjens aan de Nederlandse kant. Frans heeft er een schitterende studie over geschreven. Hij zal ons vertellen wanneer en hoe

- het schilderachtige vestingstadje Heusden met karakteristieke, oude straatjes en smalle steegjes, bekend vanwege de kunst- en antiekwijken en galerieën.

Dit is alles bij elkaar een erg mooie en afwisselende 50 km lange route waar we bij een leuk fietsweertje zeker van zullen kunnen genieten. We verklappen zoals gewoonlijk nog niet alles.

Afhankelijk van de voorbereiding houden Luc en André, naast een leuk terrasje, wellicht nog een kleine verrassing in petto.

Praktisch: voor fietstochten is het aantal deelnemers beperkt tot 20. Wie mee wil wordt verwittigd vanaf nu André De Mul (03/828 70 32) tot ten laatste 14 juli met de vermelding: fietsvervoer met eigen wagen (ja/nee) mogelijke plaats(en) in je auto voor medefietsers/fietsen en je telefoonnummer. Voor de vaarkosten voorziet je ongeveer 2 euro, samen met de voorbereidingskosten (€ 1 p.p.) ter plaatse te betalen.

Afspraak: vertrek met eigen wagens om 8.00 u. aan De Bist te Wilrijk. Einduur ter plaatse rond 17.30 u. De deelnemers ontvangen nog een bevestiging of worden verwittigd ingeval de afspraak wijzigt.

Mee te brengen: picknick, drank, kijker, fototoestel, regenkleedij en uiteraard je fiets die rijklaar is. Indien nodig, zorgen we voor extra fietsvervoer (+ € 1 extra per fiets).

Gids: Luc Van Schoor - 0494/33 63 09

Leiding: André De Mul - 03/828 70 32 - 0478/57 48 92

het gebied na eeuwen van turfwinning geëvolueerd is naar een groot rietmoeras en naar de situatie van vandaag. De jongste jaren is er, vooral aan de Nederlandse kant, grote "natuurbouw" gepleegd door Staatsbosbeheer. Bruine kiekendief, Blauwborst, en vorig jaar ook Snor zijn referenties die kunnen tellen. Voor de plantenliefhebbers zijn er Moeraskartelblad, Teer guichelheil en meer kleine zeldzaamheden.

Afspraak: vertrek met eigen wagens aan de Bist te Wilrijk (kostendelend vervoer). Het vertrekkuur zal vastgelegd worden in volgende rAntGroen, maar ligt ergens in de buurt van 8.00 u. of 9.00 u. en het einde rond 17.00 u.

Afspraakgegevens voor 's middags zijn ook voor later.

Mee te brengen: stevige wandelschoenen, verrekijker, plantengids e.d., picknick, fototoestel.

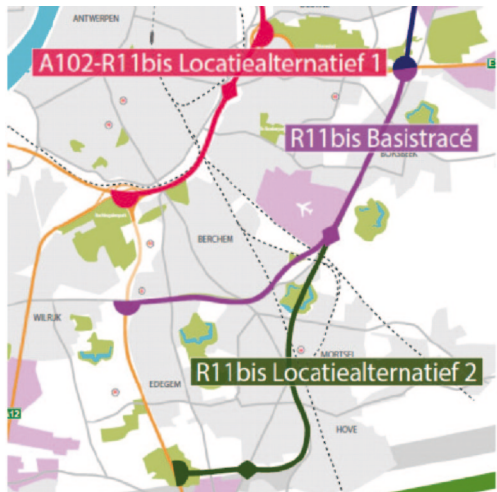
Gids: Frans Van Dyck

Leiding: Walter Van Spaendonck - 03/480 54 24 - 0479/98 57 77
walter.van.spaendonck@skynet.be

De R11 bis blijft ook Natuurpunt beroeren

Bij het uittekenen van het ondertussen beruchte Oosterweeltracé werd een bijkomend traject uitgestippeld om het zuidelijk deel van de Antwerpse ring wat te ontlasten. Doel is het doorrijdend verkeer vanuit Limburg via het afrittencomplex te Wommelgem naar de E19 te Wilrijk te leiden en omgekeerd. Deze verkorte route loopt ongeveer gelijk met de huidige R11 (beter bekend als de militaire baan), en wordt daarom R11 bis genoemd.

Dat de geplande ingrepen drastisch zouden zijn wisten we al aangezien de oorspronkelijke plannen voor de R11 bis voorzagen in een grotendeels ontgraven van Klein Zwitserland en het verwijderen van de oude spoorwegberm langs de militaire baan te Mortsel en Wilrijk.

In de loop van 2014 wordt er een Milieu-Effecten Rapport (MER) gepland dat impact op milieu en natuurbaten moet afwegen van de R11bis en eventuele alternatieven. Het studiebureau ANTEA stelde over deze zuidelijke bretel een kennisgevingsnota op die ter inzage werd gelegd op de verschillende gemeentebesturen. Doel van de kennisgevingsnota was de verschillende tracés en opties voor te stellen welke in de MER zullen geëvalueerd worden. De inspraakperiode voorzag de mogelijkheid om alternatieve tracés aan te geven voor het R11 bis traject en om eventuele bijkomende te onderzoeken aspecten aan te geven. De publieke consultatie had dus niet tot doel om bepaalde tracés nu reeds te steunen of af te schieten.

De kennisgevingsnota bevatte wel enkele verrassende zaken die de pers haalden, in het bijzonder:

- Een alternatief tracé dat ter hoogte van Fort 4 onder Mortsel en de Boniverlei te Edegem doorloopt en ter hoogte van Kattenbroek aansluit op de E19 (zie figuur)
- Mogelijke op- en afritten ter hoogte van de toekomstige KMO zone aan de luchthaven en op de Boniverlei
- Een keerlussensysteem op de E19 om het doorrijdend verkeer toch naar Antwerpen te kunnen afleiden
- Een “aantal missing links” die een ware aanslag voorzien op de resterende open ruimte (zie figuur), in het bijzonder :
 - een nieuw traject dwars door de Koude Beekvallei van de Vliegghaven (Cantingcrode) naar de Lierssesteenweg ter hoogte van Boechout
 - een verbinding tussen de Mechelsesteenweg en de expresweg te Kontich over het traject van de Edegemse beek
 - het doortrekken van de expresweg van Kontich/Aartselaar tot aan de A12 over de huidige oude spoorwegberm
 - het doortrekken van de keerlusaansluiting ter hoogte van Kattenbroek/zandbergen richting Wilrijk/Aartselaar, dwars door de Edegemse beekvallei.

Evident dat de afdeling deze publieke consultatie erg serieus nam en een grondig standpunt uitwerkte. Om dit te staven organiseerde Natuurpunt Zuidrand daarom een open zitting waarbij leden en geïnteresseerden konden discussiëren en punten konden aanbrengen voor het commentaarstuk dat finaal zowel op het gewestelijk ministerie als aan alle betrokken gemeente besturen werd bezorgd.

Je kan het volledige commentaarstuk bekijken op de website (www.zuidrand.be) evenals een powerpointpresentatie die de problematiek mooi samenvat.

Het commentaarstuk van Natuurpunt zuidrand Antwerpen bevatte naast suggesties voor bijkomende alternatieven en uitvoeringsvarianten en een oplistings van bijkomende onderzoeksvragen op het vlak van Natuur en Milieu, ook een algemene visie op de plan-MER en een aantal aanbevolen prioriteiten. De belangrijkste aspecten uit deze hoofdstukken worden hieronder weergegeven.

Natuurpunt zuidrand Antwerpen wil zich zeker realistisch opstellen maar stelt toch wel vast dat een heel aantal aspecten (alternatieven en opties) eerder amateuristisch uitgewerkt werden of niet bekeken werden. De afdeling blijft deze problematiek dan ook in detail opvolgen en zal ten gepaste tijde zijn leden informeren en consulteren over de voorstellen van de plan-MER.

Wordt vast en zeker vervolgd...

De milieuraadvertegenwoordigers van de afdeling: *Hugo Waeterschoot en Wim van Deynze (Hove)*
Erlend Hansen en Johan Claessen (Edegem)
Rudi Leemans en Lucy deNave (Wilrijk)

Visie van Natuurpunt op de aanpak van de Plan-MER rond de R11 bis. Natuurpunt bekijkt het dossier op boven-gemeentelijk, dus regionaal vlak. De geviseerde doorstroming van het verkeer van de E313 naar de E19 en de A12 staat hierbij centraal en de noodzaak tot lokale aanvoer/afvoer wordt in vraag gesteld. Alhoewel de inspraakperiode in voorbereiding tot de plan-MER zich richt op het tracé van de R11 bis, kan de impact-evaluatie hiervan niet losgekoppeld worden van de in het rapport aangegeven “lokale missing-links” in het bijzonder de verlenging van de expresweg (de N171), de aansluiting N171-N1 (Mechelsesteenweg) en de verbinding N10-R11 (richting Lier).

Prioriteitsstelling ...Natuurpunt stelt vast dat bij de uitwerking van de nota die de MER dient te sturen er duidelijk afgeweken werd van de oorspronkelijke doelstelling (verkeersontlasting R1 door het transferverkeer tussen E313 naar E19 en A12 via een alternatief te laten verlopen). Het was immers zeker geen prioritaire doelstelling om bijkomend lokaal verkeer hierop aan te sluiten. Waar dit, evenals de invulling van de “missing-links” voor “lokale doelen aantrekkelijk kan zijn” wil Natuurpunt Zuidrand Antwerpen stellig vragen om het dossier regionaal te blijven bekijken en zich tot de basisdoelstelling te beperken. Anderzijds wordt er per se uitgegaan van de stelling dat het R11bis of R11bis-alternatief een oplossing vormt voor de ontlasting van de R1 en wordt enkel een verbetering van de kruispunten op de R11 als een (verbeterde) nul-variant meegenomen. Dit gaat volkomen voorbij aan de ervaring opgedaan tijdens de werken aan de Antwerpse ring, waarbij een combinatie van maatregelen aan R1 en de Singel erg effectief bleek. Meer zelfs, dit “waardig nul-variant tracé” werd gewoon niet geselecteerd. Natuurpunt Zuidrand Antwerpen staat er dan ook op dat dit “ex-werken Antwerpse ring tracé” als basistracé meegenomen wordt.

Alhoewel het niet de doelstelling is van de kennisgevingsnota noch van de consultatie in voorbereiding van de plan-MER, wenst Natuurpunt Zuidrand reeds duidelijk en voorafgaandelijk te stellen dat:

- het **scenario ex-werken Antwerpse ring** zowel qua kosten als qua impact een waardig alternatief lijkt dat bij prioriteit dient bekeken te worden
- dat de **R11bis** enkel een haalbaar alternatief is als het sociaal (problematiek van de berm) en natuur-milieutechnisch aangepast wordt (boortunnel, geen op en afritten en aansluiting aan E19 enkel richting Brussel) en Klein Zwitserland noch Fort 4 schaadst via de werken of de grondwatertafelimpact
- dat de **R11bis alternatief** een onrealistisch scenario is waarbij de impact erg groot lijkt ter hoogte van het groengebied Kattenbroek en er zoveel onzekerheden blijven bestaan (impact op monumenten, beekvallei Edegemse beek, Klaverblad aansluiting ter hoogte van de Edegemse bergen, aantasting Europese habitat gebieden...). Het kostenplaatje van dit tracé zal door deze onzekerheden dus vast en zeker extra de hoogte ingaan.
- De **keerlus** ter hoogte van de E19, in welk tracé ook, een achterhaald concept is dat enkel leidt tot meer aanzuigeffecten.

Natuurpunt ziet daarom het scenario **ex werken Antwerpse ring** als meest realistische optie vanuit verschillende oogpunten. Het tracé R11bis kan enkel indien bovenstaande maatregelen meegenomen worden als nog enigszins realistisch beschouwd worden en de R11bis alternatief met zijn gekoppelde “missing links” wordt meteen best afgevoerd wegens sociaal, milieutechnisch en qua kosten, onhaalbaar. Natuurpunt wil immers vermijden dat dit alternatief tracé achteraf als zoenoffer wordt gebruikt om een ongunstig scenario voor de R11bis te bepleiten.

Groepsaanbod spouwmuurisolatie: tijdelijke extra korting

Doe mee aan het uitzonderlijke groepsaanbod voor Natuurpunt leden. Zo geniet je van een extra korting van 2,5 euro per te isoleren vierkante meter. Bovendien zorgt elke geïsoleerde vierkante meter ook voor meer natuur: Natuurpunt-partner WT Isolatie schenkt telkens 2 euro aan Natuurpunt.

Er is slechts één voorwaarde: er moeten 200 geregistreerden zijn, om van de uitzonderlijke groeps-korting te kunnen genieten. Reken dus even mee. Een gemiddelde woning vereist 100 m² spouwmuurisolatie. Als we met 200 families voor dit aanbod kiezen, verzamelt Natuurpunt dus vlot 40.000 euro. Goed voor jou, het milieu en de natuur.

De voordelen op een rijtje:

2,5 euro ledenkorting/m² (i.p.v de gewone ledenkorting 1,5 euro/m²)

2 euro/m² bijdrage voor Natuurpunt

een gunstige netbeheerderspremie (6 euro/m²)

Aanbod geldig tot 6 april 2014. De werken worden uitgevoerd in 2014.

Beslis dus snel en geniet van de groeps-korting. Registreren is niet bindend.

Wij doen zeker mee. Voor onszelf, maar ook om de natuur nog meer te steunen.

Verslag van de besluiten van de Jaarlijkse Algemene Vergadering van 15 februari 2014

De afdeling Natuurpunt Zuidrand Antwerpen hield haar jaarlijkse lokale algemene vergadering (LAV) op zaterdag 15 februari 2014 te Wilrijk in zaal de Vizit. Het thema van de LAV van dit jaar was: 2014 het jaar van de doorbraak. Er kwamen 62 leden opdagen, geen record maar wel een hoge opkomst. Het programma omvatte:

- een officieel gedeelte met een overzicht van het afgelopen jaar 2013 en de belangrijkste uitdagingen voor 2014
- een overzicht van de financiën en bestuursaspecten van de afdeling
- een etentje en gezellig samenzijn
- een fijn fotografisch verslag van het afgelopen jaar.

De belangrijkste punten en conclusies van de LAV kunnen als volgt worden samengevat:

- De activiteitsgraad blijft op een erg hoog peil met meer dan 80 beheer- en meer dan 70 andere activiteiten (excursies, inventarisaties, acties,...). Ook de geologie en paddenstoelencursussen waren een groot succes! Het aantal deelnemers vooral op de lokale tochten liep regelmatig op tot boven de 50 deelnemers per activiteit. Zoals ieder jaar was er hierbij aandacht voor alle pijlers van Natuurpunt (beleid, studie, beheer, beleving en educatie).
- De afdeling organiseerde opnieuw een behaag-natuurlijk actie voor het grondgebied van de afdeling en de ganse stad Antwerpen, waarbij alleen al te Wilrijk, Hove en Edegem voor meer dan 1,5 km nieuwe hagen werden aangeplant met streekeigen soorten. Dit jaar werden ook voor de eerste maal op grote schaal bijenkasten verkocht
- Hove: Natuurpunt zit opnieuw de gemeentelijke Minaraad voor en samen met deze raad heeft de afdeling dit jaar meegewerkt aan de uitwerking van een gemeentelijk Natuurontwikkelingsplan om richting te geven en prioriteiten te bepalen voor het natuurbehoud en natuurontwikkeling in de gemeente. Ze verstreekte ook advies rond de uitwerking van een inrichtingsplan voor het toekomstige groengebied Frythout en organiseerde meerdere excursies voor de inwoners van de gemeente in het Uilenbos.
- Te Edegem organiseerde de afdeling de jaarlijkse paddenoverzetacties, inrichting van een bijenhotel en werd medewerking verleend aan verscheidene activiteiten op Hof Ter Linden in het centrum van Edegem. Ook hier is de afdeling actief in de Minaraad.

- De problematiek rond het kappen van het Ferrarisbos te Wilrijk heeft heel wat energie van de afdeling gevraagd. De afdeling ging eerst in beroep bij de provincie en vervolgens in hoger beroep bij de raad voor vergunningsbetwistingen. Fort 7 en Groen Neerland vormen de kern van de lokale werking met wekelijkse beheeractiviteiten, cursussen en vele rondleidingen,.....
- De beheerploeg was het ganse jaar rond erg actief om het beheer te verzekeren van Fort 7, en Groen Neerland. Er werden een aantal grote wilgen verwijderd rond de insectentuin van het Fort en de wandelpaden en omheining kregen bijzondere aandacht dit jaar.
- Natuurstudie richtte zich dit jaar opnieuw op de planteninventarisatie van de groengebieden in onze afdeling ter ondersteuning van beheer en beleid.
- Educatie richtte zich dit jaar naast de klassieke paddenstoelencursussen ook op een praktijkcursus geologie met een hele serie gekoppelde uitstappen. De afdeling richtte samen met het CVN opnieuw de beginnerscursus Natuurin-zicht in en tegen het einde van het jaar een langlopende cursus Natuurgids. Deze laatste trok een record aantal kandidaten.
- Beleid was vooral actief rond de gecontesteerde kapping van het Ferrarisbos te Wilrijk en de eerste plannen voor de aanleg van de R11 bis, de zuidelijke bretel om de ring te ontlasten.
- Ook dit jaar publiceerde de afdeling 4 mooie en kleurrijke geïllustreerde rAntGroen-nummers met groeiende aandacht voor het fotografisch werk van eigen leden. Daarnaast werd de facebookpagina van de afdeling verder uitgewerkt en blijkt de website meer en meer een belangrijke informatiebron voor de activiteiten van de afdeling.
- Het aantal leden steeg verder tot meer dan 1350 families en zeker op de lokale activiteiten kwamen meer en meer lokale nieuwe leden af.

Maar 2013 was ook een moeilijk jaar. Naast de problematiek van het Ferrarisbos moest de afdeling veel tijd en middelen steken in de heraanleg van de waterleiding van het clublokaal en een verzoek van VESPA om de huur te verveertigvoudigen, op straffe van uitzetting. De afdeling heeft hiervoor succesvol de bemiddeling van de vrederechter ingeschakeld en onderhandelt nu verder met VESPA om tot een vergelijk te komen.

Voor 2014 zijn er 2 belangrijke lopende projecten die we hopen succesvol af te ronden:

- 1) de overdracht van het Fort naar Natuurpunt via een 99 jarige erfpacht en
- 2) een erfgoed project rond Monument EN Natuur met het ministerie verantwoordelijk voor Monumenten en Erfgoed. Op 6 april is er in de kader van dit project een grootse opendeur gepland op Fort 7.

De Lokale Algemene Vergadering besprak en keurde zowel de resultatenrekening voor 2013 als de begroting voor 2014 unaniem goed:

- De resultatenrekening van 2013 toonde een klein batig saldo van € 835 na het vastleggen van een beperkte provisie voor de waterleiding van het lokaal. Er waren geen

bijzondere materiële investeringen maar de uitgaven voor het beroep rond het Ferrarisbos liepen flink op (€ 3000). De subsidies van Wilrijk en Edegem bleven gelijk. Voor de afdeling zijn deze inkomsten samen met de positieve opbrengst van de behaagactie € 1651 noodzakelijk om haar lokale werking te kunnen bekostigen. Andere, belangrijke en noodzakelijke inkomsten werden verkregen via de Minasubsidiëring en de inrichting van rondleidingen op het Fort en Groen Neerland. Deze laatste werden onmiddellijk terug ingezet voor het beheer van deze terreinen.

- De begroting van 2014 werd voorzichtig opgesteld en bedraagt ongeveer € 10050. Er wordt uitgegaan van een evenwicht zonder investering in de nieuwe waterleiding. Voor deze laatste zullen de reserves worden aangesproken om deze hoge uitgaven (€ 6000) te financieren.
- Bestuurders: Er verliepen dit jaar geen bestuursmandaten. Anita Piesens nam wel ontslag als vrij bestuurslid. De AV bedankte Anita voor haar inzet.
- De LAV keurde verder éénparig de volgende afvaardiging voor de Algemene Vergadering van Natuurpunt goed: voor Natuurstudie (vzw): Walter Van Spaendonk, voor Natuurbeheer (vzw): Tuur Wuyts, voor Educatie (vzw): Erlend Hansen, voor Beleid (informeel): Rudi Leemans. De afdeling kon bovendien 3 bijkomende vertegenwoordigers sturen tgv het ledenaantal: Hugo Waeterschoot, Guido Callaerts en Ronny Deckers.

- De LAV dankte de bestuursleden, coördinatoren en de vele vrijwilligers voor hun belangrijke en gewaardeerde inzet voor de afdeling het afgelopen jaar.

De volledige presentatie van de LAV kan bekeken worden op de website van de afdeling.

Hugo Waeterschoot, voorzitter Natuurpunt Zuidrand Antwerpen

Erlend Hansen, secretaris Natuurpunt Zuidrand Antwerpen

foto's: Eddie Schild

LYNX HD

8x30
10x30

DE NIEUWE KITE LYNX HD
DOOR NATUURPUNT VERKOZEN TOT
DE BESTE VERREKIJKER VAN HET JAAR !
UITZONDERLIJKE LEDENKORTING!

Sights of Nature

Natuurpunt Optiekshop
Sights Of Nature

Pieter De Conincklaan 108
8200 Brugge
T 050 31 50 01
F 050 31 68 47
www.sightsofnature.be

In Brugge vindt u de enige specialzaak van de Benelux voor verrekijkers, telescopen en microscopen. Sights Of Nature is reeds 30 jaar een begrip in binnen- en buitenland.

U ontdekt er het volledige gamma van topmerken zoals Swarovski Optik, Kite Optics, ...

In de winkel staat men garant voor deskundig advies en de beste service.

In het eigen atelier kan u terecht voor alle herstellingen van hedendaagse maar ook uw oude optische instrumenten.

Sights Of Nature is officieel partner van Natuurpunt en ook gekend als de Natuurpunt-Optiekshop. Leden genieten er niet enkel korting...

Via elke aankoop schenken zij ook een grote bijdrage aan de werking van Natuurpunt!

Vogelwaarnemingen – Regio Zuid Antwerpen

1 september 2013 - 31 januari 2014

Luc Van Schoor

Het werkterrein van ARDEA beslaat grotendeels die van de Natuurpuntafdelingen Zuidrand Antwerpen en Hobokense Polder alsook de kasteelparken van Aartselaar.

In de besproken periode werden voor de ARDEA regio 8887 vogelwaarnemingen, verdeeld over 147 soorten, op waarnemingen.be ingevoerd. Dit overzicht bevat de meest interessante.

ARDEA dankt de vele vogelliefhebbers(sters) die binnen onze regio hun waarnemingen doorsturen. We ontmoeten ze graag op één of meerdere van onze activiteiten - zie daarvoor de agenda <http://ardea.hobokensepolder.be>

Trekellingen Hobokense Polder 15 sept t/m 31 okt 2013

In het verslag van de vogelwaarnemingen werden ook gegevens van de herfsttrekkingen toegevoegd. In de lijst zijn ook vogels opgenomen die over de Schelde of LO (Burcht) vlogen. Deze waarnemingen worden soms apart vermeld.

We namen deel aan twee internationale simultaan tellingen: op 5 okt., met bezoek van cursisten vogeltrek (totaal 26 deelnemers!) en op 20 okt. Tijdens de weekends waren er meestal 8 tot 14 deelnemers present. Op slechts 4 dagen was ik solo-waarnemer.

Het was landelijk en vanuit onze telpost bekeken een eerder matig trekseizoen. Vinken, lijsters en leeuweriken kwamen traag op gang en trokken aanvankelijk slechts in kleine aantallen door. Het was wachten tot 5 oktober voor we een dagtotaal van meer dan 1000 vogels konden optekenen, maar ook in de eerste decade van oktober waren er nog (warme) dagen met oostenwind of met zware bewolking waarbij de teller onder de 500 bleef staan. Op 15 oktober wanneer de wind naar ZW was gedraaid kwam ondanks zware bewolking en buien de trek echt op gang met een dagtotaal van ca. 4500 vogels gevolgd door enkele dagen waarbij mist en regen weer de spelbrekers waren. Op 19 okt. brak de zon terug door bij een zwakke ZO wind wat een plotse influx van doortrekkers teweeg bracht.

19 okt. was een topdag, zowel voor aantallen (22781 ex. of 3463 per uur) als soorten(54).

We waren getuige van zeer hoge trek van vinken, lijsters en piepers waarbij zeker een niet onbelangrijk aantal op afstand werd gemist. Visarend streek tijdelijk neer aan Broekskot HP; 2e

waarneming Grote pieper samen met enkele leeuweriken over Schelde; verpulverend dagrecord Kievit (3x meer); ook nieuw dagrecord voor Grote lijster en Rietgors; 3e hoogste dagtotaal Vink op de telpost; 2e hoogste voor Veldleeuwerik, Koperwiek en Pijlstaart; Beflijsters en Kruisbekken over HP; Geelgors even pleisterend op linker Scheldeoever én een mooi dagtotaal voor Ringmus. Zie in de soortbeschrijvingen voor verdere gegevens.

Soortenbespreking

Van **Dodaars** werden één tot drie ex. waargenomen in Hobokense Polder, Waterlink-Aquafin, Fort VI en éénmaal in Hof ter Linden (FH, SH, WM, PB, AD, TV, MH, PV).

De Fuut werd op 22/09 op de Schelde waargenomen (LVS), geregeld op Fort V, en enkele malen op Fort VI en VIII.

Op Fort VII ontbrak de soort. (TV, LJ, SB, JC, HB, WVA, AP, JR, RD en DJ).

Vanop de trektelpost HP werd in oktober 4x een overvliegende **Kleine zilverreiger** waargenomen, 2x in gezelschap van Grote zilverreiger (LVS); op 3/11 zat één ex. in de HP (AD).

Grote zilverreiger werd tot half december, meestal 1 à 3 ex., regelmatig overvliegend waargenomen over HP en Schelde, Edegem en Fort VI (JP, FH, RB, LJ, TV en ML) met max 12 ex. op 21/10 (LVS en FM).

Zittende en foegarerende vogels waren te zien in HP met max. 5 ex. die neerstreken op 19/10 (JC, LVS) en 1 vogel op Fort VI op 12/12 (PH). Op 21/09 vloog vanuit Kruibeekse Polder een juveniele **Purperreiger** (foto, Joachim Pintens) over de telpost HP (LVS en JP).

Van half september tot eind oktober werden 9 waarnemingen van **Lepelaar** ingegeven in Antwerpen en HP, met maximum 5 ex. over de Schelde op 21/09 (LVS, GB, FH en JP). De eerste 2 **Toendra rietganzen** vlogen over HP op 28/9 (LVS, JP). Op 30/10 nog een groepje van 11 ex. (LVS, JP) en op 01/01 werden er nog een 25-tal gezien boven Steytelinckpark-Wilrijk (JPo).

Op 28/09 vlogen de eerste "vroeg" **Kolganzen** over HP (JP, LVS). In totaal werden tot eind december ca. 458 vogels geteld, verdeeld over 11 groepjes (JP, WM, BM, OM) waarbij de grootste groep van een 200-tal vogels op 28/12 over Hove Fruithof (KW). **Grote canadese ganzen** waren gans de periode present al zijn de aantallen gedurende de laatste jaren wel in dalende lijn. De grootste groepen werden genoteerd op 26/10 met 52

ex. op en over de Schelde (Antwerpen) (MVR) en 46 ex. op 18/01 op Fort VI (LJ).

Nijlganzen werden in klein aantal op de meeste forten, Steytelinck en Middelheimpark, over de Schelde en in Edegem waargenomen. De grootste groepjes: 18 ex. op 11/11 over Edegem (LJ) en 13 ex. op 16/09 over de Schelde Hoboken (LVS). **Smient** was op 2 dagen present, een overvliegend groepje van 7 ex. op 19/10 Schelde Hoboken (JP, LVS) en 1 vogel op Fort VI te Wilrijk op 9/11 (JC). **Wintertaling** kwam bijna uitsluitend voor in HP en langs de Schelde met ca. 60 ex. op 25/12 bij Jachthaven Hoboken (WM) en 46 ex. op 26/09 op Broekskot HP (BM). Op 6/11 pleisterden 3 vogels op Fort VII (AW). Op 19/1 vloog een groep van 36 **Pijlstaarten** over de Schelde te Hoboken (LVS) en voorts zaten max. 4 pleisterende vogels in oktober op Waterlink en 6 ex. op HP op 16/12 (SH).

Slobeend kwam de ganse periode voor, de meesten in HP maar ook 1 à 2 ex. in de Forten V, VI en VII, Hof ter Linden en Waterlink Aquafin. Max. 13 ex. over Schelde op 13/10 (LVS), 17 ex. op Broekskot HP op 7/12 (AVL) en 8 ex. op Waterlink Aquafin op 18/01 (PB). Vanaf 15/9 werden **Tafeleenden** waargenomen langs de Schelde, op de Forten V, VI en VII, met max. 25 ex. op 17/1 Fort V, Edegem (LJ), 12 ex. op Fort VI (HB), en 25 ex. op 18/1 Waterlink/Aquafin (PB).

Op 19/11 tot 03/12 pleisterden 1 tot 5 ex. **Grote zaagbekken** op Fort VI (TV, SB, LJ, HB, PC, BDS).

Overtrekkende **Wespendieven** werden op 6/9 (3 ex.) 7/9 en 15/9 (telkens 1 ex.) waargenomen te Edegem en Hove (LJ, JD en JC).

Rode wouw (foto, Jan Rose): op 28/9 trokken waarschijnlijk 2 ex.

over. 1 ex. tussen 12 en 13 u. samen in een bel met 9 Buizerds over Antwerpen (GDV) en vervolgens over HP en Edegem (JP, LVS en LJ) en 1 ex. om 15u15 over Hove (KM). Een 3e vogel trok op 5/10 over de telpost HP (LVS, PB, JP, MW, PC).

Tussen 9/9 en 7/10 werden 8 **Bruine kiekendieven** ingegeven, waarvan 7 overvliegend/doortrekkend (JD, LVS, JP, LJ) en 1 ter plaatse in HP op 7/10 (AVL). Tussen 29/9 en 13/11 werden 7 **Blauwe kiekendieven** (2 man en 5 wijfjes) gespot over Zuid Antwerpen, HP en Edegem (LVS, JDB, LJ, AD, WMZ en SL).

Buizerd was heel de periode te zien in gans de regio. De grootste doortrekpieken langs de telpost HP noteerden we op 28/9 met 56 ex. (waarvan 80% tussen 12.30 u. en 13.30 u.) en 52 ex. op 20/10 (LVS). Op 22/10 vlogen 26 ex. over tuintelpost Edegem (LJ). Daar vloog ook op 9/11 een **Havik** (LJ).

Er werden 3 **Visarenden** waargenomen, 1 op 12/10 over Antwerpen (GDV) een tweede op 19/10 over HP die tijdelijk neerstreek op Broekskot (LVS, PC, JP en JC) en een laatste op 24/10 over Antwerpen (BDS).

Van **Smelleken** werden 5 doortrekkende vogels ingegeven tussen 28/9 en 20/10 waarvan er 3 over HP en Schelde vlogen en 2 over Edegem (LVS, JP, GD, GB, JC en LJ).

Boomvalk was tot begin oktober aanwezig in de regio: 3 doortrekkende vogels over HP op 15/9 (LVS en JP). De meeste waarnemingen betroffen 3 à 2 overvliegende of jagende vogels in Edegem, HP, en Campus 3-Eiken Wilrijk (LJ, JH, PVW, MVR, BM, JC, LVS, JP en WM). Tussen 27/9 en 28/1 werd 11x een **Slechtvalk** waargenomen over de Schelde te Hoboken, Middelheim/Antwerpen, Edegem en Hove. Het betrof vermoedelijk telkens een plaatselijke vogel, behalve die welke op 27/9 hoog over HP, kilometers lang pal West doorvlog.

Tussen 6/11 en 23/1 werd 10x een **Houtsnip** waargenomen in de gebieden HP, Hoboken zelf, Edegem, Schoonselhof, Fort VII en Cleydaelhof (AW, BM, JP, PH en BDK). Op 21/9 vloog een **Bontbekplevier** roepend over de Schelde langs de telpost HP en op 14/10 vlogen er 2 **Goudplevieren** over, richting Noord (LVS).

Voor **Kievit** noteerden we op 19/10 op de telpost HP een nieuw dagrecord met 2202 overvliegende vogels (LVS, JP, JC, FG, AVL, JR, PC en PM) en 290 ex. over Edegem (LJ).

Witgat was in oktober met 1 a 2 ex. present in HP (LVS,YP) 2 overvliegende vogels in Edegem (LJ) en 1x in Hove-Fruithof (KW). De enige **Bonte strandloper** vloog over de Schelde te Hoboken op 29/9 (LVS).

Op 19/9 vloog een **Kleine jager**, 1e kalenderjaar, pal ZW over de Scheldeboord te Burcht (LVS). Een dag eerder werd vermoedelijk dezelfde vogel waargenomen nabij Doel (Kenny Hessel, Pieter Dhaluin).

Zowel op 15/9 als op 29/9 vloog er telkens een juv. **Dwergmeeuw** over de Schelde te Hoboken (LVS,GB,JP, JR,JDB,ADB,FG, CL,AVL,VV,FM,WH,J&MVR).

Grote mantelmeeuw was een schaarse gast met 1 à 2 ex. langs de Schelde te Hoboken (LVS,PC,JP,JC).

Op 21/9 pleisterden 2 **Zwarte sterns** op de Schelde te Hoboken (LVS en C°).

Halsbandparkieten zijn in opgang. De exoot was in de parken Steytelinck, Nachtegaal, Den Brandt en Kielpark in klein aantal aanwezig (tot max. een 10-tal).

Bosuil werd gedurende de hele periode gehoord in Edegem, Hove, Kasteel Klaverblad/Wilrijk, en op Fort VI (LW, PH, JD, ST, JBC).

Velduil werd 2x waargenomen, 1 ex. over Schelde richting N op 20/10 (EV) en 1 ex. belaagd door een 20-tal Kauwen, langs LO/Burcht op 31/10 (LVS). **Stenuil** werd slechts één maal op 20/12 nabij Klaverblad/Wilrijk waargenomen (PH). De vraag rijst waar deze soort nog als broedvogel in de regio voorkomt.

Solitaire **IJsvogels** werden gedurende de ganse periode gezien in HP, Forten V, VI en VII (hier 1x 2 vogels) (LVS, FH, JP, MVR, JC, PB, TV, AW, SB, DB, RD, AD, MH, WVA, VBS, ES, HB en HM).

Vanaf 19 tot 23 oktober pleisterde een **Zwarte specht** in de HP. Op 13/10 vloog de vogel van over de Schelde het Polderbos in. Mogelijk was dezelfde vogel ook aanwezig op 29/12 (LVS, PC, WDW).

Kleine bonte specht was in 2 gebieden aanwezig: HP en Uilenbos te Hove, tijdens de periode eind september, december en januari (LVS, GB, PC, OM, JD).

Boomleeuwerik trok in klein aantal door in oktober met dagtotalen van 14 ex. over Edegem (LJ) en 20 ex. over telpost HP op 22/10 (LVS, WDW), 16 ex. over HP op 30/10 (LVS, JP, LDW) en 18 ex. op 31/10 over Hoboken Moretusburg (JP). Op 18/12 vloog één exemplaar op vanuit een grasland langs de Jules Moretuslei/Wilrijk (LVS).

Veldleeuwerik trok vooral door tijdens de 2de helft van oktober met dagmaximum van 2979 vogels op 19/10 langs telpost HP (LVS & C°) en 500-tal over de tuintelpost Edegem (LJ). Op 30/9 vloog een roepende **Duinpieper** kortbij langs de telpost HP (LVS)

Grote pieper werd overtrekkend waargenomen over de Schelde op 19/10 (LVS & C°) en over tuintelpost Edegem op 22/10 (LJ).

We noteerden een maximaal dagtotaal van 588 **Graspiepers** op 19/10 langs telpost HP (LVS, JP en anderen). In december werden er minder **Waterpiepers** geteld met respectievelijk 11, 19 en 15 ex. op 3 slaappleatsen op de HP. Het lijkt erop dat de vogels meer verspreid overnachten in het gebied. Verder nog 3 ex. Campus 3-Eiken Wilrijk overvliegend (JH) en één ex. over Edegem (LJ). Op 23/9 vlogen 2 **Oeverpiepers** langs de telpost HP (LVS).

Gele kwikstaart trok in klein aantal door in oktober met o.a. 11 ex. op 21/9 over tuintelpost Edegem (LJ) en 9 ex. op 28/9 over telpost HP (LVS, JP). **Grote gele kwikstaart** werd gedurende de hele periode verspreid in de regio waargenomen, met pleisterende vogels in HP, Waterlink Aquafin, Hof ter Linden en Fort V te Edegem. De meeste doortrekkers vlogen langs telpost HP door van half september tot half oktober, met max. 6 ex. op 5 en 6/10. Op 19/10 trok een **Rouwkwikstaart** over de Schelde te Hoboken (LVS).

Van **Gekraagde roodstaart** werden slechts 2 waarnemingen ingegeven, 1 overvliegend langs HP op 15/9 (LVS, JP) en 1 ter plaatse in Hove (JD). Van 26 tot 30 oktober pleisterden 2 tot 3 **Roodborsttapuiten** langs de Scheldedijk in HP (LVS, JP, MVR, WN). Op 5 september pleisterde een **Tapuit** (foto) even in een

tuin te Mortsel (SB) en eind september vlogen er 4 ex. langs de telpost HP (LVS, JP). Tussen 4 en 19/10 werden in totaal 6 **Beflijsters** gespot, waarvan één ex. in Edegem (LJ) en 4 ex. op 12/10 langs HP (LVS, JP). Op 19/10 vlogen er 485 **Kramsvogels** langs telpost HP (LVS, JP); op 8/11 vlogen er 429 ex. over Craeybeeck-splein/Antwerpen (TV) en op 14/11 werden in Moretusburg/Hoboken op 50 min. tijd 629 overvliegende Kramsvogels geteld (JP).

Koperwiek trok vooral door van half oktober tot half november met een max. dagtotaal van 1352 ex. op 19/10 langs telpost HP (LVS, JP e.a.) en 350 ex. te Hove (SVB). Onder waarnemingen van pleisterende vogels vermelden we 30 ex. in Fort VIII Hoboken op 28/12 (PB), 22 ex. in een tuin te Hove op 20/01 (SVB), 26 ex. op 24/01 te Mortsel (SB) en 15 ex. op 2/12 op Fort VII (AW).

Grote lijsters trokken vooral door in de 2de helft van oktober met op 19/10 21 ex., een nieuw dagrecord voor telpost HP (LVS, JP). Van **Vuurgoudhaantje** werden 1 à 2 vogels waargenomen gedurende de ganse periode in HP, Campus 3-Eiken, Craeybeeck-splein, Vogelzang/Antwerpen, Aartselaar, Fort VI, Polderstad, Sint Laurentius, Hof Van Mols, Kasteel Den Brandt en Middelheim (JP, SB, TV, WM, RV, PH, BM, EVM, JC, JPo, GB, VDS en PV). Van **Bonte vliegenvanger** kwam slechts 1 waarneming voor; 1

overvliegende vogel die werd gefotografeerd op 15/9 langs telpost HP (JP en LVS). Van **Staartmees** is bekend dat ze na het broedseizoen in groepjes rondzwerven; meestal zijn die beperkt tot 10 à 15 vogels. Uitzonderingen waren de 26 ex. bij telpost HP op 25/9 (LVS) en 23 ex. op de tuintelpost Edegem op 31/12 (LJ).

Zwarte mees was vanaf eind september in klein aantal aanwezig in de regio. Het betrof zowel pleisterende vogels als doortrekkers met o.a. 8 ex. op 3/10 in HP (JP, LVS), 10 ex. in Kontich op 19/10 (KM) en 10 ex. op 20/10 in Edegem (LJ).

In de regio zijn in het najaar en winter verschillende slaappleatsen van **Kauw** aanwezig. In het Schoonselhof te Antwerpen overnachten steeds enkele 100-den vogels (een telling staat nog op het programma). In het Hof ter Linden te Edegem verzamelden midden december ca. 500 ex. op de slaappleats (JC) en eind december waren er ca. 300 ex. aanwezig in het Ringbos, Station Zuid Antwerpen (JCL). Tussen half oktober en half november werden slechts enkele overvliegende **Roeken** gespot. Max 6 ex. langs telpost HP op 26/10 (LVS, JP). We noteerden voor **Spreeuw** enkele dagen met sterke doortrek. Zo werden langs de telpost HP op 19/10 2628 vogels geteld (JP en LVS) en op 22/10 2141 ex. en ca. 2000 vogels ter plaatse in Burcht (LVS, WDW).

Ringmus werd als doortrekker langs de Schelde in klein aantal gezien in oktober. Zowel op 19 als op 20/10 trokken er 28 ex. over telpost HP (LVS, JP).

De **Vink** was heel de periode verspreid over de regio aanwezig in bossen, parken en tuinen. De meeste doortrek situeerde zich in de 2de helft van oktober met max. dagtotalen van 9049 ex. op 19/10 en 6502 ex. op 20/10 langs telpost HP (LVS, JP).

Groenling werd zowat overal in klein aantal gezien, met als max. 18 foeragerende vogels op 25/1 in HP (DJ).

Putter was regelmatig present maar nooit talrijk, hoogstens 10 vogels per waarneming.

Hetzelfde kan gezegd worden van **Sijs**, waarvan de meesten na half oktober doortrokken met respectievelijk max. 25 ex. en 24 ex. op 19/10 en 20/10 over de tuintelpost Edegem (LJ).

Doortrekkende **Kneus** werden alleen in Edegem en HP waargenomen, met als dagmaxima van 65 ex. op 19/10 en 84 ex. op 20/10 (LVS, JP). **Kleine barmsijs/Barmsijs spec.** werd vanaf half oktober in klein aantal waargenomen met max. 17 foeragerende vogels op 29/11 nabij Groot Rietveld HP (BM, LVS en GB).

Kruisbek werd vooral doortrekkend in oktober waargenomen met o.a. groepjes van 24 ex. op 4/10 over tuintelpost Edegem (LJ) en als nieuw dagrecord langs telpost HP: 17 ex. op 6/10 (LVS, JP).

Van **Goudvink** werden slechts 2 waarnemingen ingegeven: 1 overvliegende vogel op 17/10 langs telpost HP (LVS) en 1 roepende vogel op 29/10 nabij Kasteel Steytelinck/Wilrijk (SVL).

Geelgors werd 2x overvliegend waargenomen, zowel op 23/9 over HP als op 19/10 waarbij een mannetje pleisterde langs de Scheldeoever te Burcht. Pleisterende **Rietgorzen**: 1 tot 4 ex. kwamen alleen voor in de HP, Hoboken op voederplank en bij Waterlink Aquafin (WM en DJ). Met 51 ex. noteerden we op 19/10 een max. dagtotaal langs telpost HP (LVS, JP).

WAARNEMERS

AD	Alberto Durinck	JVB	Jan Van Den Bussche
ADB	Anne-Marie De Baudringhen	KM	Koen Maes
AP	Alain Pieters	KW	Koen Wyers
AVL	André Van Langenhove	LJ	Leo Janssen
AW	Arthur Wuyts	LW	Luc Wouters
BDS	Bart De Schutter	LVS	Luc Van Schoor
BM	Bert Mertens	MH	Marc Hofman
CL	Carine Loonen	ML	Marnix Lefranc
DB	Dirk Baert	MW	Mia Willekens
DJ	Danny Jonckheere	OM	Oliver Mechthold
ES	Eddy Schild	PB	Peter Bastiaensen
EV	Erik Van De Velde	PV	Pieter Vervloet
EVM	Eric Van Marck	PVW	Patrick Van Wouwe
FF	Frederik Fluyt	RD	Ronny Deckers
FG	Frank Gerard	RV	Robin Vermeylen
FH	Francis Hermans	SB	Stijn Baeten
FM	Frans Merckx	SH	Stefanie Hannes
GB	Guy Borremans	SL	Sebastien Leys
GDV	Gerrit De Vos	ST	Simon Trenson
HB	Hugo Bender	SVB	Steven Van Den Bussche
HM	Henri Moeskops	SVL	Sien Van Looveren
JC	Johan Claessens	TV	Tim Vochten
JD	Julien Dua	VDS	Veerle De Saedeleer
JDB	Jan De Bie	VV	Vincent Verhoosel
JH	Jean Hugé	WDW	Walter De Weger
JP	Joachim Pintens	WH	Wim Huybrechts
JPo	Jonas Pottier	WM	Wim Mertens
JRo	Jelle Ronsmans	WMZ	Wendelien Meynzer
JR	Jan Rose	WVA	Wouter Van Assche
JS	Jos Simons	YP	Yves Pepermans

© Rudy Vansevenant

'Ja hier!', riep Jacques enthousiast, 'dat verslag van deze Zeelandbustocht wil ik wel schrijven. Als iemand me even kan uitleggen waar we precies naar toe gaan?'. Jacques

had de nacht voordien voor het eerst in meer dan dertig jaar nog eens in zijn ouderlijk huis te Wilrijk geslapen, anders was hij deze morgen nooit op tijd geweest voor deze jaarlijkse ganzenexcursie. En dat allemaal omdat zijn vader, een erudiete en toch wel wat op jaren komende vogelaar, nog eens graag wilde meegaan met 'de **Wielewaal**'. Om als vanouds véél vogels te zien.

Jacques had dan maar meteen zijn zoon en een neef meegebracht, die beiden ook erg geïnteresseerd in vogels bleken te zijn. Hij had ook zijn oude Zeiss-kijker van onder het stof gehaald die wonderwel nog perfect bleek te werken na dus ongeveer 30 jaar ongebruikt in de kast te hebben gelegen, maar was ook wel wat verrast door de vele nieuwsoortige telescopen en digitale cameri waarmee de hedendaagse vogelspotter het veld in trekt. Met de smartphone in de hand had een medereiziger immers zonet gemeld dat de **IJ-seenden** en de **IJsduiker** op dit moment nog steeds aan de Brouwerdam zaten, volgens Waarnemingen.nl.

Even later stonden we te midden van de polders en kwelders te genieten van het sierlijke schouwspel dat duizenden Goudplevieren voor ons op het landschap legden, toen de gids plots riep: 'Ja hier! Ik heb 'm!'. Hij bedoelde daarmee de *Branta bernicula nigricans*, een ondersoort van de **Rotgans**, *Branta bernicula*, die uit Oost-Siberië, Alaska of Noordwest Canada als dwaalgast hier wel eens heel uitzonderlijk voorkomt. De **Zwarte rotgans** stond dertig jaar geleden niet eens vermeld in de Petersons Vogelgids maar blijkt nu een nieuwe held voor vogelaars te zijn. Een holy-gans, om het met de woorden van Frans Merckx te zeggen, zelf ook een oude Wielewaler die ons tijdens de bustocht door Zeeland vergezelde maar niet meer uit de warme bus kwam voor een zwarte, een witte of zelfs een blauwe of roze rotgans. Een rotgans is een rotgans. 'En een Zaagbek is niet altijd een vogel maar soms ook die vervelende buurman naast je'.

Het was zaterdag 2 februari en dus was het ook Natuurpunts landelijke actie 'Het Grote Vogelweekend' waarbij het grote publiek werd opgeroepen om vogels te observeren in de tuin. Behalve dus de échte vogelaars, die zaten op de bus in Zeeland naar hooligans te zoeken... Het lijken wel twee verschillende werelden, maar dat is het allerminst. Beide activiteiten zetten het samen naar vogels kijken in als een manier om de waardering voor de natuur te versterken, er iets van te leren en er zeker ook van te leren genieten. En ook al is het twitcheren van zeldzame vogelsoorten (denk aan de **Ruigpootuil** bij Zwolle of de **Sneeuwuil** in Zeebrugge in december) voor velen té jachterig en stresserend, zelfs hierin zit een spelelement dat de natuur voor velen attractief maakt. De natuur als iets plezant kunnen en mogen beleven is zeker voor een breed publiek, en dus ook voor een breed draagvlak bij natuurbescherming, een noodzakelijke voorwaarde.

En zo kickt de éne op het zien van een zeldzaamheid ('Dat gaf me bijna hetzelfde gevoel als bij een orgasme', zegt Machteld Kaesemans in De Morgen (1), en de andere op het spotten van een alledaagse soort. Mooier dan acteur Wim Willaert het onlangs in Reyers Laat uitdrukte kon niemand het gezegd hebben: 'Als ik vogels kijk ben ik voor een tijdje pas echt IN de wereld. Wie kan

Holy Gans op 't Kiel

ARDEA nieuws lente2014

er tegenwoordig zeggen dat ie een **Aalscholver** een levende paling heeft zien opeten?' (2) Zelf kreeg ik een krop in de keel toen ik daags voor het Vogelweekend in een Borgerhoutse schooltuin samen met Juf Lies, Tamira, Safi, Floor en Daphne (en nog een twintigtal andere ukkies van een tweede en vijfde klas) een **Kauw-op-een-schouw**, een **Roodborstje** en een **Boomklevertje** kon spotten. Voor heel wat kinderen was dit een wow-ervaring. Ééntje wilde meteen ook vogelspotter worden.

Zowel Jacques' vader als zijn eigen hernieuwd vogel-enthousiasme, de nieuwe vogelsoorten en dito technieken maar ook de grote media-aandacht naar aanleiding van het Grote Vogelweekend zijn signalen dat het vogelkijken bij ons helemaal in de lift zit en een breed publiek bereikt. (Zie enkele bijzondere leuke artikels op de Ardea-blog(3)). Het draait daarbij niet enkel meer om vogelstudie maar evenzeer om natuurbeleving op zeer diverse manieren, van fotografie tot sport en therapie tot kunst en wetenschap... Het is maar de vraag hoe we als natuurvereniging of vogelwerkgroep hiermee kunnen omgaan in tijden dat heel wat vogelsoorten en kwetsbare natuurgebieden onder druk staan. Ons blijven richten op een breed publiek én onderzoek blijven doen is voorlopig de houvast. De twee combineren de uitdaging.

Daarom organiseert ARDEA deze lente, in haar tweede werkingsjaar, broedvogelinventarisaties, trekvogeltellingen, vogel-excursies én een Slechtvalken-filmavond, een fietstocht, een vogel-tekencursus en een regionale vogel-rally. Daarom volgen we **Slechtvalken** Sarah en Jules, de holy gansjes van 't Kiel, van ver en van nabij op in hun nieuw broedseizoen. Echte en prille vogelaars zijn allen absoluut welkom om mee te komen kijken, tellen en vooral genieten.

Op zaterdag 14 juni leggen we al onze belevenissen even samen tijdens de volgende ARDEA-zomer-bijeenkomst in Hove. Op het grote scherm krijgt u dan even géén voetballers noch klassieke hooli-gans te zien, maar wel andere opwindende, gevleugelde helden. Tot dan, supporters!

Joris Van Reusel

Bronnen:

- (1): Kim Van de Perre, 'Niets zo rustgevend als vogelen' in De Morgen dd 03.02.2014
- (2): Eigen-kweek acteur Wim Willaert in Reyers Laat, op vrijdag 31.01.2014.
- (3): An Olaert, 'Roepi, roepie, Waarom onterecht lacherig wordt gedaan over de vogelaar' in De Standaard dd 30.01.2014

En elders in dit nummer: het verslag van Jacques Ide over de Zeelandbustocht dd 02.02.2014

Contact:

Web: www.hobokensepolder.be/vwg-ardea

Blog: ardea.hobokensepolder.be

E-mail: ardea@hobokensepolder.be

Houdt u niet van mailen, websurfen of bloggen? Geen probleem. U mag ons steeds bellen op één van onderstaande nummers, of gewoon aanspreken tijdens een activiteit. Hartelijk welkom alleszins!

Coördinatoren:

Luc Van Schoor (0494/33 63 09)

Joris Van Reusel (0486/83 62 34, 's avonds en weekends)

ARDEA ACTIVITEITEN lente 2014

Soortenmonitoring / Beperkte broedvogelinventarisatie Maart – juli 2014 in de Hobokense Polder

Broedende vogels zijn een belangrijke indicator voor de natuurwaarden van een gebied. Daarom wordt er eens om de paar jaar een inventaris opgemaakt van vogelsoorten die in de Hobokense Polder tot broeden komen. Hierdoor kunnen we evoluties vaststellen en dit relateren aan de ontwikkeling van de biotopen in het gebied of aan veranderingen in soortpopulaties op een grotere schaal. Hoe doet de Nachtegaal het? En de Blauwborst? Heeft ons jarenlang gericht natuurbeheer al wat opgeleverd?

Het maken van deze inventaris is een intens werkje dat vele (vroeg) observaties op vaste plekken en langs vaste routes vergt. In de periode vanaf maart tot juli zal in kleine teams (max 4 personen) minstens tweewekelijks gewandeld, gekeken en vooral ook geluisterd worden naar een selectie van vogelsoorten zoals o.a. Nachtegaal, Blauwborst en Zwartkop, en worden de gegevens ingevoerd in AVI-map (een wetenschappelijke databank). Conservator en bioloog Wim Mertens coördineert het project, ARDEA werkt mee. Voor elke vastgelegde datum is één dagverantwoordelijke aangesteld.

Vrijwilligers die een steentje willen bijdragen zijn steeds welkom, maar er wordt van de deelnemers een redelijke kennis verwacht van de zangvogelgeluiden omdat dit essentieel is voor de determinatie van vogels die zich meer laten horen dan zien. Ook vroeg uit de veren kunnen is een basisvaardigheid die noodzakelijk is, want de inventarisaties starten bij zonsopgang.

Praktisch:

- Vastgelegde zekere data zijn zaterdag 29 maart, 12 en 26 april, 10 en 24 mei, 7 juni en 5 juli
- Enkel afspreken met de dagverantwoordelijke want bij slecht weer wordt de datum verschoven
- Kandidaten kunnen best contact opnemen met Wim Mertens via: conservator@hobokensepolder.be of rechtstreeks met de dagverantwoordelijken via de Ardea-blog.

Trektellen op de Trektelpost Hobokense Polder Vanaf zaterdag 15 maart tot 3 mei 2014

Vanaf 15 maart en dat vervolgens quasi elk dag tot begin mei staan de ARDEA-vogeltrektellers weer 'op post' op de Schelddijk aan de Hobokense Polder. In de lente is dit een werkelijk helende activiteit, haast een soort kuur om de koude (nou ja) wintermaanden mee uit je lijf te jagen. Al lang voor de eerste, en dus bijgevolg ook de tweede zwaluw terug is uit Afrika en zo officieel de lente aankondigt, staan vogeltellers al op de uitkijk en genieten zij als eersten van de prille zonnestrallen die de trekvogels uit het zuiden mee terug brengen. In tegenstelling tot bij de najaarstrek, waarbij vooral naar het noorden wordt gekeken, is het gelaatsbruinend effect van het lente-trektellen dan ook een niet te versmaden extraatje. Iedereen is welkom. Kom dus mee tellen, genieten of gewoon leren kijken naar wat voor moois er toch weer boven ons hoofd passeert!

Praktisch:

- Dagelijks, van zonsopgang tot de middag, behalve bij zeer ongunstig weer.
- Volg de waarnemingen op: www.trektellen.org > België > Hobokense polder

Zo 30 maart: vogelexcursie 'Weidevogels en watervogels in de Kalkense Meersen' (i.s.m. Natuurpunt Hobokense Polder)

Al van oudsher vormen de Kalkense Meersen een uitgestrekt en rijk natuurgebied langs de Schelde, op een boogscheut van

Gent. Met duizend hectare aaneengesloten laaggelegen weiland, doorploegd met sloten en poelen in een oude meander van de Schelde vormen de Kalkense Meersen een bijzondere broed- en overwinteringsplaats voor vele weidevogels, wat het gebied overigens de status van Europees vogelrichtlijngebied opleverde. Naar aanleiding van het Sigmaplan werd een beperkt deel ingericht als overstromingsgebied. Door het water meer armslag te geven is de regio van Gent tot Dendermonde beter beschermd wanneer een stormvloed het water doet stijgen. In de Bergenmeersen (een deelgebied van de Kalkense Meersen) zijn de werken sinds april 2013 voltooid. Het gebied wordt nu met de getijden dagelijks overstroomd. We gaan er kijken hoe de natuur er zich aan het ontwikkelen is. Ook andere gebieden zoals de Paardenweide, een nat grasland dat bij hoge waterstand onder water komt te staan, worden bezocht. We zullen er heel wat vogels (o.a. Grutto's) kunnen observeren die al terug zijn uit hun overwinteringsgebied of die nog op doortrek zijn. Het wordt een goed gevulde dag en een niet te missen activiteit!

Praktisch:

- Afspraak om 8.30 u. op de parking onder de viaduct aan 't Spant, Boomssesteenweg 335 in Wilrijk. Einduur om 18.00 u. op dezelfde plaats.
- Kostendelend vervoer aan 7 eurocent/km.
- Om te garanderen dat iedereen kan meereizen, is inschrijving op voorhand verplicht.
- Deelnemen voor een halve dag is ook mogelijk na overleg met de gids. Uiteraard moet je dan zelf voor vervoer zorgen. Meebrengen: picknick, kijker, telescoop, vogelgids, warme en regenbestendige kledij, stevig schoeisel of laarzen bij regenweer.
- Gids+inschrijving: Marnix Lefranc, 0499/23 01 91

Za 12 april: Blauwe reiger broedplaatstelling

Niet zonder reden nam de vogelwerkgroep uit onze regio de naam ARDEA aan, verwijzend naar de Blauwe reigers die in het werkingsgebied broeden in de kolonie op de begraafplaats Schoonselhof te Wilrijk. Het is een unieke en wel gekende broedplaats, maar de evolutie van de kolonie is redelijk vaag. Daarom startte ARDEA vorig jaar al met een telling van het aantal broedkoppels, wat nu en in de toekomst wordt herhaald. Zo krijgen we binnen enkele jaren een beter zicht op de kolonie.

Iedereen is welkom om deze telling bij te wonen.

Praktisch:

Afspraak op zaterdag 12 april om 15 uur aan de poort van de begraafplaats, t.h.v. de hoek Legerstraat-Koornbloemstraat. Einde voorzien rond 18 uur.

Gids: Luc Van Schoor (0494/33 63 09)

Zo 27 april: KBR-TOUR (i.s.m. Natuurpunt Hobokense Polder)

Fietstocht naar de polders van Kruikeke-Bazel-Rupelmonde

Gids: Wim Mertens (0499/58 99 16)

Za 3 mei: ARDEA VOGELRALLY (i.s.m. Natuurpunt Zuidrand Antwerpen)

Regionale ronde langsheen de beste vogelplekjes

Coördinatie: Luc Van Schoor (0494/33 63 09)

Za 14 juni: ARDEA ZOMERVERGADERING

Gebiedsverkenning, info- en ontmoetingsmoment te Hove

Coördinatie: Joris Van Reusel (0486/83 62 34)

Voor alle verdere informatie, raadpleeg de Ardea-blog:

ardea@hobokensepolder.be

Groen Neerland

We hebben er een natuurreservaat bij! Begin 2014 kwam de bevestiging: het erkenningsdossier Groen Neerland, ingediend door Natuurpunt in december 2010, is goedgekeurd door de bevoegde minister, Joke Schauvliege. Goed nieuws voor het beheerteam dat zich de voorbije 3 jaar heeft ingezet voor de realisatie van het beheerplan.

Als natuurkern van het Park van Eeden deelt Groen Neerland in het succes van dit park. Begin februari won dit park de 'Thuis in de stad' prijs, € 50.000 ! Een gedeelte van deze middelen wordt besteed aan de educatieve zone. Natuurpunt is opnieuw gevraagd als partner om samen met de Stad deze zone in te vullen en tot uitvoering te brengen. Lucy was enthousiast en gaat enkele natuurgidsen verzamelen rond dit educatief project. Wordt vervolgd.

Ter illustratie van de natuurwaarden van Groen Neerland enkele sfeerbeelden:

een Knobbelzwaan op bezoek,

de Rode kelkzwam die ook dit seizoen de kop opsteekt

en een sfeerbeeld van de Kleiput.

Rudi Leemans

Fort 7 nieuws

Goed om weten is het feit dat er in 2013 welgeteld 1033 geregistreerde bezoekers het Fort gezochten. Het betreft, leden van Natuurpunt, klassen, verenigingen en families. Het bestuur, de beheerploeg, gidsen en fortwachters zijn hier niet inbegrepen. Volgend jaar zal het aantal bezoekers flink hoger liggen gezien de komende Open Fortdag op 6 april.

Iedereen weet reeds van de problemen die de afdeling had met VESPA, het bedrijf dat het vastgoed van de stad Antwerpen beheert. Want in tegenstelling tot de rest van het Fort is het lokaal De IJsvogel eigendom van de Stad. In de voorbije winterperiode was er een lek ontstaan in de waterleiding in de Legerstraat zodat we in het lokaal zonder water zaten. Het was buiten een technisch vooral een juridisch probleem wat het dragen van de kosten betreft om dit lek te herstellen. Vermits het niet de eerste maal was dat er gesprongen leidingen waren werd geopteerd om een totaal nieuwe aansluiting te laten aanleggen. Onze penningmeester Guido Callaerts heeft veel energie en tijd gestoken in het project.

Om een volledig nieuwe aansluiting te kunnen leggen is er een onderboring moeten uitgevoerd worden waarin dan de waterleiding kon getrokken worden. Kortom het is een hele klus geworden om een nieuwe watermeter en toevoerleiding tot

in de kelder te krijgen ! Op donderdag 16 januari konden de kranen in ons lokaal opgedraaid worden. Gedaan met flessen en bidons water mee te brengen van thuis en ook het werf toilet naast het lokaal kon opgeladen worden. Onnodig te vermelden dat in de kelder alles werd gedaan om de toevoerleidingen zo perfect mogelijk te isoleren. Hiervoor hebben sommigen van de beheerploeg weer flink werk geleverd !

Intussen bereiden we ons voor op de Open Fortdag van 6 april. U zult daar elders meer over vernemen.

Nog even vermelden dat op 4 februari de studiegroep Colybia op bezoek was met 24 deelnemers om een nieuwe inventarisatie te maken van de mossen op het Fort. Deze inventarisatie is niet helemaal klaar en later zal er nog over bericht worden.

Op 16 januari verwelkomde de Zanglijster ons reeds met zijn lied. Regelmatig zijn er Aalscholvers op en aan het water van het Fort. In de winterperiode komt de Eekhoorn regelmatig op bezoek tot vlak bij het lokaal waar dit dier gelokt wordt met wal- of hazelnoten. Altijd fijn om dit kwieke knaagdier te zien rennen over de boomtakken of te zien klimmen langs de stammen.

Laat het gauw weer lente worden !

Poëzie op Fort 7

Onze derde en laatste gelegenheidsdichter van de vorige zomerzonnepende was de jongste maar daarom niet de minste: Matthijs Cornelis.

Uiltje

*Licht en fris
Zwevend door de avondmist
Omringd door een zacht geruis
Van een waterval of het piepen van een muis
Zijn eerste prooi
Papa trots mama fier
Eindelijk is hun zoontje hier*

Sneeuw

*De grond is wit
behalve de plaats waar ik zit
ik durf niet te bewegen
om de angst dat ik dit kristallen kunstwerk zou breken
zachtjes vallen de vlokken op mijn hoofd
ik zit er als verdoofd
mama roept eten is klaar
wil niet
zal toch maar gaan
straks is het leuker
kan dan kijken naar de maan*

Contacpunten Zuidrand

Edegem,

Erlend Hansen
Verbindingsstraat, 42
2650 Edegem
03/457 46 99

Wilrijk,

Tuur Wuyts
Mestdaghplein,15/4
2610 Wilrijk
03/449 99 11

Hove,

Wim Van Deynze
Veldkantvoetweg 97
2540 Hove
03/455 10 70

What's in a name? (deel 2)

Herman Snoeck

De mens heeft alle dingen die hij op de wereld zag een naam gegeven. Maar soms had hij namen te kort.

Vos (*Vulpes vulpes*)

Orde: landroofdieren (*Carnivora*).

Familie: hondachtigen (*Canidae*).

Weetjes over de vos: zie rAntGroen, jaargang 11, nr. 41, blz. 20.

Vosje (*Andrena fulva*)

Stam: geleedpotigen (*Arthropoda*).

Klasse: insecten (*Hexapoda*).

Orde:

vliesvleugeligen (*Hymenoptera*).

Familie: bijen (*Apidae*).

Een solitaire zandbij (10-14 mm) die in de grond nestelt op weinig begroeide plekken in zon of halfschaduw. Het vrouwtje verzamelt stuifmeel op Ribes-soorten en fruit-bomen.

Schaapje (*Lactarius vellereus*)

Orde: plaatjeszwammen, familie *Russulaceae*.

Een zeldzame mycorrhizavormende melkzwam, vooral bij eiken.

Rode lijst: bedreigd.

Diameter hoed: 8-20 cm, steel 4-7 cm. Wit melksap.

Schaap (*Ovis aries*)

Orde: evenhoevigen (*Artiodactyla*).

Familie: holhoornigen (*Bovidae*).

Vos

Stam: geleedpotigen (*Arthropoda*).

Klasse: insecten (*Hexapoda*).

Orde: schubvleugeligen (*Lepidoptera*).

Familie: schoenlappers (*Nymphalidae*).

Grote vos (*Nymphalis polychloros*).

Dagvlinder die in loofbossen met warme zonnige open plekken leeft. Waardplanten: olmen, wilgen, populieren, Prunussoorten, appelaar, perelaar, Eenstijlige meidoorn.

Kleine vos (*Aglais urticae*).

Dagvlinder die in de buurt van Grote brandnetel (waardplant voor de rupsen) voorkomt.

Schaapje (*Acronicta leporina*)

Stam: geleedpotigen (*Arthropoda*).

Klasse: insecten (*Hexapoda*).

Orde: schubvleugeligen (*Lepidoptera*).

Familie: uilen (*Noctuidae*).

Nachtvlinder die voorkomt in bossen en vochtige heidevelden.

Waardplanten: berken en andere bomen.

Dodemansvingers (*Oenanthe crocata*)

Schermbloemenfamilie (*Apiaceae*).

Geslacht: Torkruid.

Komt voor op natte, matig voedselrijke grond op kwelplaatsen nabij de kust. Rode lijst: gevoelig.

Lobelia

Klokjesfamilie (*Campanulaceae*).

Waterlobelia (*Lobelia dortmanna*): ondergedoken waterplant in heidevennen met schone zandige bodem. Rode lijst: ernstig bedreigd.

Blaaslobelia (*Lobelia inflata*): landplant, blauwpaarse bloemen (5-6 mm) in rijkbloemige trossen. Gekweekt medicinaal gewas, soms verwilderd.

En wat nog te denken van

- Koperetser, Letterzetter, Schrijvertje, Pillendraaier (kevers);
- Negertje, Wekkertje (veldsprinkhanen);
- Wrattenbijter (sabelsprinkhaan);
- Glassnijder, Paardenbijter (libellen);
- Lantaarntje (juffer);
- Blauw en Rood weeskind, Morgenrood, Dambordje, Dikkopje, Hageheld, Woldrager, Krakeling, Wapendrager, Kameeltje, Koningsmantel, Keizersmantel, Landkaartje, Lievelingetje, Eikenblad, Plakker en de families Uilen en Zakjesdragers (vlinders);

Dodemansduim (*Alcyonium digitatum*)

Stam: holtedieren (*Cnidaria*).

Klasse: bloemdieren (*Anthozoa*).

Orde: zachte koralen (*Alcyonacea*).

Familie: lederkoralen (*Alcyoniidae*).

De Dodemansduim is een kolonie van koralen en de enige koraalsoort die in de Noordzee leeft, vastzittend op grindbanken, wrakken en dijken. De kolonie heeft de 'hardheid' van kraakbeen.

Obelia

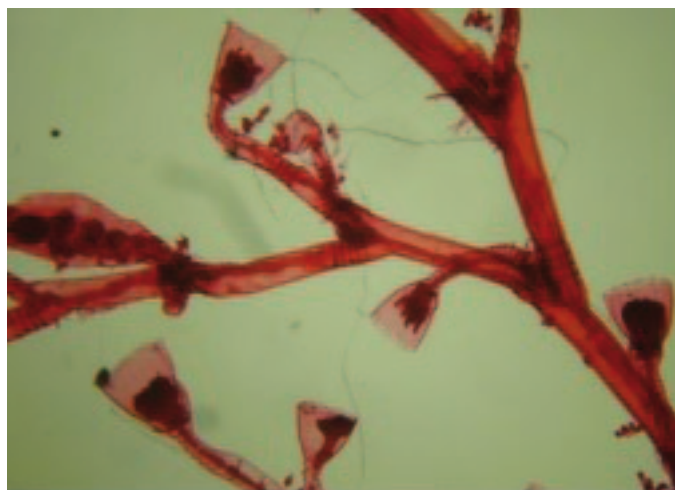
Stam: holtedieren (*Cnidaria*).

Klasse: kwalpoliepen (*Hydrozoa*).

Orde: hydroïden (*Hydroïdea*).

Geslacht: zeedraad (*Obelia*).

Obelia leeft in zee water. Het is een paar centimeter grote kolonie van poliepjes die vastzitten op zee wier en stenen langs de kust. De poliepjes voeden zich met zeer kleine prooidiertjes.

- Snor (zangvogel);
- Sneeuwbal, Raket, Paardenstaart, Ossentong, Toorts, Rus, Ruit, Leeuwentand, Leeuwenbek, Leeuwenklauw, Bosvogeltje (plantengeslacht);
- Muizenoor (Composietenfamilie), Muizenstaart (Ranonkelfamilie), Vogelnestje (Orchideeënfamilie), Lamsoor (Strandkruidfamilie), Wolfspoot (Lipbloemenfamilie), Riempjes (Anjerfamilie).

De Boomkruiper

Tekst: Eva Suls

Foto: Raymond Suls

De Boomkruiper is een vogeltje dat misschien minder gekend is bij het grote publiek en ook minder opvallend dan zijn bijna-naamgenoot, de Boomklever. Wat direct opvalt aan dit vogeltje is zijn spitse snavel, die is omlaag gebogen en zeer geschikt om insecten uit spleten van een boom te halen. Je kan hem moeilijk ontdekken omdat hij perfect gecamoufleerd is, zijn verenpak lijkt heel goed op de

boombast. Hij is ongeveer 12 cm lang en heeft korte poten met lange tenen, zijn lange teennagels kan hij goed gebruiken om een goede grip te krijgen op de boomstammen. Ze wegen ongeveer elf gram en het streepje boven hun ogen is wit. Het mannetje en het vrouwtje hebben dezelfde kleur.

De Boomkruiper zal spiraalsgewijs langs een boomstam omhoog gaan tot een bepaalde hoogte, vliegt daarna naar de volgende boom en begint daar opnieuw aan de voet van de stam weer omhoog te lopen. Hij gebruikt zijn staartveren als steun waardoor deze sterk gespleten punten blijken te hebben. We kunnen de Boomkruiper vooral terugvinden in bossen, tuinen en parken, feitelijk kan je ze gewoon terugvinden waar bomen zijn. Het is een vogeltje dat geen hoge eisen stelt aan een broedplaats. Ze maken nesten achter loszittende boombast, in vervallen nestkastjes, tussen klimopbegroeiing op bomen, muren en op tal van andere plekken. Het nest wordt gebouwd van takjes, mos, haren en veertjes,

Boomkruipers eten vooral insecten en insectenlarven en broeden tussen april en juni. Ze leggen ongeveer tussen de vijf à zes eieren, die in twee weken uitgebroeid worden. Het mannetje helpt het vrouwtje met het voeren van de jongen, die na twee weken het nest verlaten.

Het zijn wel erg schuwe vogeltjes die je zelden zult aantreffen op een voedertafel. Tijdens een heel strenge winter kan het wel zijn dat ze toch een zaadje meenemen van de voedertafel of van de grond. Strooi daarom tijdens de winter ook zaden onder de bomen en struiken. Tijdens koude winternachten zoeken ze elkaar op en drukken ze zich tegen elkaar aan als een bolletje wol.

Hoe kunnen we onze tuin aanpassen voor onze Boomkruiper? De Boomkruiper houdt erg van een rommelige tuin en zeker geen nette tuin. Enkele bomen en een nestkastje, dat is voor de Boomkruiper reeds voldoende.

Help Natuurpunt in Antwerpen mee groeien

Vandaag de dag zijn er meer dan 91000 gezinnen die lid zijn van Natuurpunt. Zoveel leden hebben we nog nooit gehad, maar we zijn zeker niet van plan om bij de pakken te blijven zitten.

Daarom organiseren alle Antwerpse Natuurpunt afdelingen een grootse ledenwervingscampagne in de zomer. Daar lees je later zeker meer over.

Deze campagne wordt afgerond met een feestelijk slotmoment op 't Steen in Antwerpen op 28 september 2014 met boottochten op de Schelde en wandelingen in de Hobokense Polder. Noteer deze datum dus alvast in je agenda!

Op naar 1000 extra leden in Antwerpen.

En jij kan hierbij helpen!

Doe mee aan de campagne "leden werven leden" en win onder meer een leuke boottocht op de Schelde.

Meer informatie hierover volgt later.

Help deze zomer mee als vrijwillige ledenwerver.

Wij hebben er alvast zin in! Jullie ook?

natuurpunt

GROOT STADSEVENEMENT MET BOOTTOCHT

KOM JIJ ONS HELPEN OP 28/09/14?

Wij zoeken vrijwilligers

Om onze INFOSTANDJES te bemannen

Om RONDLEIDINGEN te geven

Te GIDSEN in de Hobokense Polder

BEGELEIDERS tijdens boottocht

KNUTSELEN met kinderen

Ben je geïnteresseerd? Neem dan contact op met:

Natuurpunt Zuidrand

Eva Suls

natuurpunt.antwerpen@hotmail.be

De Platwijers en de Teut**01/09/2013 - dlnm: 19****Gids: Walter Van Spaendonk****Leiding: Rudy Van Cleuvenbergen****Verslag: Jef Vervoort**

Op deze min of meer zonnige 1ste weerkundige herfstdag verkenden we de verscheidenheid van de "Wijers" in Zonhoven (40% van deze gemeente heeft een groen statuut). In de voormiddag bezochten we de Platwijers. Een gebied dat maar liefst 1175 vijvers telt (Tuur heeft er echter maar 999 geteld...). Deze vijvers werden aangelegd voor het kweken van vis (hoofdzakelijk karpers). Bij de ingang van het gebied bevond zich een informatiebord waaruit we konden opmaken dat er momenteel grootschalige natuurinrichtingswerken worden uitgevoerd gelet op het feit dat het kerngebied van de Wijers Natura 2000 gebied is. Bij de 1ste vijver werd er aan de overkant een IJsvogel opgemerkt zowel door de leiding als door de gids. De rest van de deelnemers konden deze prachtige vogel niet bewonderen aangezien deze vijver enkel door mensen met een lichaamslengte van 1m85 kon overzien worden (hoge rietkraag). Tussen de vijvers groeide massaal Heelblaadjes en Koninginnenkruid. Bij een volgende vijver konden we mooi Futen, Krakeenden en vele Aalscholvers waarnemen. Dan trokken we richting een vijver met een kijkhut, waar volgens Walter, een Roerdomp met 2 jongen broedde. Hier zagen we massaal zwaluwen in de lucht, Blauwe reigers langs de rand en Kuifeenden in de waterplas. Juist nadat het lawaai van de crash van Stan van Samang tijdens de 24 uur van Zolder was uitgestorven, klonk plots in koor "IJSVOGEL". Een verbouwereerde natuurfoto graaf die daar normaal stil in de kijkhut zat, zag de bui hangen om nog van dichtbij een foto te kunnen maken van interessante vogels, verliet al vloekend de kijkhut. Langs verschillende vijvers bloeide ook massaal en mooi het Harig wilgenroosje. Langs de paadjes groeiden verschillende duizendknopen. Walter legde mooi (en al proevend) het verschil uit tussen Zachte, Kleine duizendknop en Waterpeper. Bij een volgende kijkhut konden we prachtig steltlopers als Witgatje en Groenpootruiter bewonderen. Tuur bemerkte rupsen van Dapauwoog op brandnetel. Ook Blauw glikkruid bloeide hier prachtig. Op een volgende vijver zaten jonge Meerkoeten en Dodaars. In de bomen tussen de verschillende vijvers

hoorden we dikwijls het geluid van de Boomklever. Bosbies en Bitterzoet bloeide hier ook massaal. Aan een open plek zagen we een hoge paal staan, waarschijnlijk voor de Visarend die we spijtig genoeg niet zagen (wel een Aalscholver die zijn veren bij dit warme weer mooi kon laten drogen). Toen we langs de straatkant eventjes wandelden om naar een andere kant van het gebied te gaan, merkten we nog een "nostalgisch" bord op met als opschrift "Vogelreservaat De Wielewaal – De Wijvenheide (waar is die tijd...).

Verschillende vijvers waren bijna volledig verland met waterlelie en Waterdrieblad. Johan liet ons nog mooi een Bruine winterjuffer, een Gewone pantserjuffer,

een Houtpantserjuffer en een tandem Bloedrode heidelibel bewonderen. Toen Walter juist een deskundige uitleg aan het geven was over het gebied, werd hij plots onderbroken door Rudy met de woorden "Visarend". Wat een prachtige waarneming. De Buizerd in de verte verdween in het niets daartegenover. Tussen de volgende vijvers waar Mattenbies groeide, kon iedereen (behalve de verslaggever (sommige mensen zijn toch voor het ongeluk geboren)) al vliegend de Roerdomp bewonderen. Dan ging het in vijf mijls laarzen naar de parking, want twaalf uur was ondertussen al lang gepasseerd. Op de parking konden we nog een Paardenbijter aanschouwen. Nadat we 's middags onze boterhammen met een goede zelfgemaakte (en dikke) soep in een dorpscafé hadden opgegeten, reden we verder naar het tweede gebied: de Teut. Dit gebied vormt samen met de Ten Haagdoorn een gebied van meer dan 2000 hectare heide. Eerst bezochten we de zogenaamde "Holstenen". Grillige stenen vanuit de pre-historische tijden. De temperatuur was ondertussen "warm" genoeg geworden voor insecten. We

konden dan ook de Tengere pantserjuffer, de Kleine vuurvlinder en de Koraaljuffer waarnemen. Ook de Brede wespenorchis liet zich nog van zijn mooiste kant zien. Een deel van het terrein was als begrazingsblok omheind (Vlasbekje was hier massaal aanwezig). Op sommige plaatsen konden we het resultaat zien van grootschalige plagwerken: jonge heide kwam massaal piepen. Langs de randen hiervan troffen we ook nog Schapenzuring, open Rendiermos en spijtig genoeg ook het Grijs kronkelsteeltje aan. In de nabijheid daarvan bevonden zich ook nog Rode bosmiernesten. Rudy merkte nog een niet alledaags fenomeen op: een Amerikaanse eik van 10.000 volt. Op het meest landschappelijk stukje konden we langs de wandelweg Zandblauwtje zien. Roodborsttapuit (meest waarschijnlijk) liet zich in de verte ook opmerken. Walter maakte ons attent op Dwergviltkruid, toen plots zijn oog viel op een plantje ernaast: Grondster. Prachtig (zeker met de loupe). Toen we terug aan de bewoonde wereld kwamen (wat kan stilte soms toch deugd doen)

kwamen we aan een open zandige plek met typische flora als Kleine leeuwentang en Hazepootje. Langs de verhoogde zijkant waren er verschillende holtjes van Mierenleeuw. Na verschillende tevergeefse pogingen kon Tuur tenslotte een Mierenleeuw vangen. Toen we terug aan de auto's waren, besloten de die-hards om nog een klein vervolg aan deze tocht te breien. Een kilometer verder lag nog een interessant vennetje waar volgens Walter de vorige dagen een zeldzame vogel was waargenomen. Aangekomen aan het ven begon Rudy al te panikeren..... de vijver zat vol met honden. Alle moeite voor niets. Bovendien zat het ven ook vol met Watergentiaan en Waterlelie. Langs de kant groeide massaal Gagel. Een Koraaljuffer vloog naast het ven. Walter liet de moed echter niet zakken en speurde naar de achterkant van het ven op zoek naar de rareiteit. Plots bemerkte hij een vage vogel. Naarmate deze vogel dichter en dichter kwam, werd het ons alsmaar duidelijker dat dit wel onze zoekvogel was: de Roodhalsfuut (juveniel). Johan (speurneus in hoge mate) liet ons nog mooi de vervelling van een Levendbare hagedis bewonderen. Dankzij Charlotte

konden we nadien op het terras nog een Sperwer bewonderen.
Dank aan de leiding en de gids voor deze prachtige tocht naar twee natuurparels in het groene Zonhoven.

Verslag vogelexcursie Zuid Beveland en Veerse Meer

01/12/2013 - 19 dlnm

Leiding: Rudy Van Cleuvenbergen

Gids: Luc Van Schoor

Verslag: Erlend Hansen

Wie met Luc Van Schoor naar Zeeland op excursie trekt, krijgt de indruk dat op heel Zeeland alleen nog maar ganzen leven, die er met duizenden het volledige gebied bevolken. En telkens als onze autokaravaan voorbij kwam vlogen die met zijn alle, verschrikt, op waardoor de hemel bijna verduisterde door de talrijke groepen vogels, die ja zelfs in tegenovergestelde richtingen elkaar kruisten. Betoverend ! Het was telkens een mengeling van Brandganzen, Grauwe ganzen en Kolganzen en o ja, af en toe een grote groep Rotganzen daar tussen. Op Yerseke Moer, net voorbij Vlakte, zagen we dan plots op een paal één enkele (slapende ?) Slechtvalk, terwijl hoog in de lucht zo maar eventjes 400, later 700 Goudplevieren het gebied overvlogen. Bij nader toekijken ontdekten we tussen de Spreeuwen en Kieviten ook nog wat verspreide Wulpen, en een hele bevolking Smientjes: zeer kleurrijk om zien in die hevige lage decemberzon ! Terwijl in tegenlicht nog een Torenvalk gesignaleerd werd, hoorden we de Veldleeuwerik. Verder door, langsheen ongelofelijk smalle betonwegeltjes, omgord door onwaarschijnlijke diepe grachten, stopten we aan een slik, waar een Zwarte ruiter ons opwachtte. Naast een Blauwe reiger zat er ook een koppeltje Kuifeenden gehuld in een Kievitenconcert erachter. Voorbij Yerseke gekomen, zagen we die Rietganzen, en van op de Oosterschelde dijk zagen we langs de waterlijn de onontbeerlijke Scholeksters, Aalscholvers en groepjes Tureluur, maar ook Steenloperptjes. Verder op het water ontwaarden we een koppel Middelste zaagbekken, wit-oogige Brilduikers en een compacte groep van 42 Kuifduikers (!) midden op de Oosterschelde. Voorts richting Wemeldinge (het dorp met de 2 molens) kregen we nog Slobeenden en Wintertalingen evenals een vlucht van 5 Watersnippen in zicht. Vanaf Wilhelmina dorp (café "op den Oek") hebben we nog een biddende Torenvalk gezien, evenals een aantal Knobbelswanen en Meerkoeten. Langs het natuurgebied Middelplaten aan het Veerse Meer, ontdekten we vooral Bonte strandlopers en

Zilverplevieren, die daar nog in groepen kwamen aangevlogen (bij opkomende getij). Ook 2 Zilverreigers werden gemeld. Na een warme soep in de "Goede Verwachting", Lewedorp, gingen we op zoek naar een grote zwerm vogels die net achter een boerderij geland was. Via een zompig weggetje herkenden we, buiten de ganzen, ook Rietgors, een Buizerd op een paal en een Kleine zilverreiger. Ook een Bergeend was van de partij. Alsdan ging het langs de Veerse dam, waar, op het meer, Geoorde Futen, Futen en Dodaarzen te zien waren, evenals een Carolinaeend. Van op de zeedijk, met zicht op Walcheren, zagen we buiten Zilverplevieren en Scholeksters, ook nog een Grote mantelmeeuw en een Grote stern op het strand. Doorstekend in Noord Beveland, ontdekten we er dan Dodaarzen, een vrouwelijke Brilduiker en een 6-tal Middelste zaagbekken, maar ook de verrassing van de dag: die (aangekondigde) IJsduiker helemaal in de verte, daar soms zichtbaar tussen die groene en rode boei(en) ! Even verder begaven we ons dan op de Goudplaat, door het bos op zoek naar het eiland Haringvretter, van het Veerse Meer. Op weg tussen het kreupelhout hoorden we Gaaien en Koperwieken, tot plots een Houtsnip naast ons opvloog. Na een passage door een stekelige brousse (met prikkeldraad !) liepen we langs de met keien bezaaide waterkant en ontdekten we aan de verre overkant een enorme massa van lawaaierige (baltsende ?) Scholeksters. Op de terugweg, bij valavond, ontwaarden we dan plots een koppel Damherten met daarnaast een grazende Ree. Verderop telde men wel 25 Damherten ! In de halve duisternis werden we dan nog overvlogen door een 60 tal Nijlganzen... Van ganzen gesproken !

Het was een pracht van een uitstap, dankzij vooral het uitblijven van de aangekondigde nevel. Maar zeker ook dank aan Rudy en Luc, om er ook deze keer een succesvolle excursie van te maken !

Vogelexcursie Zeeland (Jenevertocht) 05/01/2014 - 30 dlnm

Gids: Luc Van Schoor

Leiding: Rudy Vansevenant

Verslag: Thomas Vansevenant (8j) en Hilde Vangrunderbeek

Thomas, de Chinese vrijwilliger, heeft Moeke geholpen met het opmaken van het verslag!

Samen met mijn neefje Pieter hebben wij onderweg de stopplaatsen en de voorname waarnemingen genoteerd.

Vandaag geen regen en wind; er kwamen dan ook 30 natuurpunters opdagen om mee te gaan op onze jaarlijkse jenevertocht. Met een colonne van 8 wagens vertrokken we richting Tholen.

We stopten een eerste keer aan de Hoogerwaardpolder, hier zagen we onze eerste Grote zilverreiger, een groep Brandganzen en ook heel veel Canadaganzen.

Op het Schelde-Rijn kanaal zaten Middelste zaagbekken.

Op de Oesterdam noteerden we naast de habitués zoals Rotganzen, Bergeenden, Scholeksters, Wulpen een grote groep Sneeuwgorzen. De vegetatie heeft zich nog niet helemaal hersteld na de verhoging van de dijk maar toch waren deze kleurrijke vogeltjes na een jaar afwezigheid weer present ! Meermaals bleven ze minuten lang zitten zodat we de tijd kregen om ze met de telescoop te bekijken. Zeker het vermelden waard is dat bij de groepen Rotganzen die we hier

Kramsvogel - © Rudy Vansevenant

op de Oosterschelde zagen er opvallend veel jongen zaten, wat jaren geleden is!

Wij, Pieter en Thomas mochten even verder de jeneverglasjes uitdelen, Vake trakteerde met de jenever en Sonja met de koekjes. Er werd geklonken op het nieuwe jaar!

In de plassen en polders aan de Schakerloopolder zaten grote groepen Smienten, Brandganzen, Rotganzen en Kolganzen. Het was niet zo gemakkelijk om ze goed te zien want ze zaten vrij ver en er was veel tegenlicht.

In een gezellig pannenkoekenhuis werden de boterhammen opgegeten en konden naast een kom soep ook heerlijke pannenkoeken verkregen worden.

De kijkhut aan de Scherpenissepolder levert meestal mooie waarnemingen op en ook deze keer was het niet anders. Naast heel wat Smienten, Pijlstaarten en Slobeenden ontdekten we enkele Zwarte ruiters en zelfs een Grutto. Een toch wel zeer bijzondere waarneming, was de Zwarte ibis die overvloog.

De tocht ging dan verder naar de Van Haftenpolder. Aan de nieuwe kijkmuur zat een grote groep Brandganzen die toen we met z'n allen aankwamen allemaal opvlogen. We maakten de wandeling langs de Oosterschelde, hier was wel meer te zien; verschillende eendensoorten maar vooral heel veel Pijlstaarten en ook een grote groep Kluten.

Ondertussen was het al 15.30 u.; er bleef nog net genoeg tijd en licht over voor een korte wandeling aan de Philipsdam. Met de telescopen zagen we enkele Kleine zwanen, Brilduikers en Dodaarzen Enkele gelukkigen observeerden nog heel even een Vos.

We hebben genoten van deze eerste uitstap van het jaar, van het zonnetje dat we al zolang niet meer gezien hadden, van het fijne gezelschap en de vele waarnemingen. Bedankt gids en leiding.

Lier Anderstad

12/1/14 - 27 dlnm

Gids: Walter van Spaendonk

Verslag: Eva Suls

Op deze zonnige, maar frisse zondagmiddag werden we door onze plaatsvervangende gids Walter opgewacht aan het natuurgebied Anderstad in Lier.

Het deelgebied Anderstad is vernoemd naar de voormalige waterburcht, die als verdedigingspost fungeerde en waar tol werd geheven. De Netevallei is een echt paradijs voor vogels. De brede rietkragen en vijvers dienen als rustgebied tijdens de trek en als broedgebied voor heel wat soorten. Reeds bij het vertrek konden we een

Steenultje waarnemen dat zich verscholen had in een knotwilg aan de overkant van het water.

Ook een Stormmeeuw, Krakeenden, Kuifeenden, Tafeleenden konden we waarnemen. Rond 17u verdween de zon en werd het snel frisser. Het was een erg geslaagde, interessante namiddag, bedankt Walter voor de deskundige uitleg!

Bustocht: vogels in Zeeland

02/02/2014 - 38 dlnm

Gids: Luc Van Schoor

Leiding: Walter Van Spaendonk

Verslag: Jacques Ide

Foto's: Jacques Ide & Edwin Thys

38 ongeduldige deelnemers, 16 glimmende telescopen en een schitterende zon op de afspraak. Dit wordt een sterke dag, zeker weten!

In de bus richting Zeeland legt Luc ons de rol van het SOVON (Vogelonderzoek Nederland) uit bij het monitoren van de Zeelandse ganzenpopulaties. Het aantal ganzendagen (= het aantal ganzen x het aantal verblijfsdagen) is sinds enkele jaren merkbaar gestegen. Vandaag doen iets meer dan 2 miljoen overwinterende en doortrekkende ganzen Nederland jaarlijks aan. Een vroegere aankomst en een later vertrek zijn de voornaamste oorzaken van die toename.

Aangekomen op Schouwen-Duiveland, stappen we af in het Ouwekerkse krekengebied. De priemende rode ogen van de Geoorde Fuut (2 ex.) kijken ons aan. Op de inlagen laten de eerste Brilduikers, Smienten, Kuif-, Tafel- en Bergeenden zich bewonderen.

Vervolgens gaat het noordwaarts. Op de akkers rond De Maire foerageren grote groepen Kol-, Riet-, Brand- en Grauwe ganzen. Enkele Kramsvogels en een vlucht Veldleeuweriken vervolledigen het tafereel. Luc spot een Havik.

Het Natuurreservaat Dijkwater omvat

grote plassen omzoomd door rietvelden. Een vlucht 150 fluitende Wintertalingen verwelkomt ons. Drie Nonnetjes, waarvan 1 wit-zwart 'gemarmerd' mannetje, dobberen op het water. En verder nog snaterende Wilde eenden, Brilduikers en een 20-tal Wulpen.

In het stoppelveld bij Zonnemaire onderscheiden we witte schimmen: het blijkt om een gemengde groep van een 20-tal Wilde en Klein zwanen te gaan. Een zalig zicht! Een wijffe Blauwe kiekendief jaagt boven de akkers. Iets verderop, langs een poel vallen we op een juv. Lepelaar, met roze bek.

In de polders van Scharendijke krijgen we enkele duizenden foeragerende Rot- en Brandganzen te zien.

Na de lunch pakken we de zeedijk van de Brouwersdam aan. Bingo! Een bont mannetje IJseend pronkt met zijn puntstaart op amper 50 m van de dijk. In totaal zullen we een 15-tal exemplaren waarnemen! We tellen honderden Middelste zaagbekken. Verder ook Brilduikers, Kuifduiker, Geoorde fuut. Verder in zee zwemmen duikers: IJs- of Roodkeelduiker? Beide zo blijkt. Roodkeelduikers onderscheiden zich door hun veel blekere

hals- en koptekening. In het spui, waar het zoet water uit het Grevelingenmeer zich met het zeewater vermengt, vindt een Grijs zeehond zijn gading. Sommigen zullen ook nog de Gewone zeehond zien. Op de golven duiken een Alk en een Zee-koet geregeld naar visjes. En op de omliggende rotsen zijn Steenlopers en Paarse strandlopers naarstig op zoek naar wat lekkers.

Dan pakken we de bus richting Goeree-Overflakkee. Aan de Koudenhoek stappen we uit en gaan op de zeedijk staan. Tussen de schorren enerzijds en de grazige vlakke anderzijds, aanschouwen we fluitende Smienten, fladderende Kieviten, Wilde eenden, Brandganzen en een enorme vlucht van wel duizend Goudplevieren. En tussen al die drukte vallen we oog in oog met een likkebaardende Slechtvalk op een paaltje.

In de omliggende akkers stappen een Grote en een Kleine zilverreiger.

Op weg naar de Prunje Polder op Schouwen-Duiveland zien we 3 Lepelaars, nog een groep pleisterende Rietganzen en Goudplevieren.

Het hoogtepunt van de dag zal de Prunje Polder kort vóór zonsondergang zijn.

Honderden Rosse grutto's wervelen boven de slikken zoals een school zilveren vissen in de oceaan! Vluchten Zilverplevieren omringen dit ballet. Rudi pikt een Zwartbuikrotgans uit een groep soortgenoten uit. Drie Pijlstaarten, een Tureluur, Smienten en enkele sierlijke Kluten vervolledigen het plaatje.

Aan de zuidkant van de Prunje Polder pikken we nog snel enkele Kemphanen, een wijfje Nonnetje, 4 Pijlstaarten en een 15-tal Kluten mee. Op een hoogwatervluchtplaats staan reeds tientallen Scholeksters klaar voor de nacht... Het is 18.00 u. voorbij wanneer wij stilletjes in de bus kruipen en de terugtocht aanvatten.

What a day! Bedankt Walter en Luc voor de feilloze organisatie.

IJseend aan de Brouwersdam

Edegem: Dag van het Park op 18 mei in Hof Ter Linden.

Op dit evenement in het prachtige kader van Hof Ter Linden zal Natuurpunt Zuidrand niet ontbreken. We bieden verschillende leuke activiteiten voor kinderen aan met als rode draad de wilde bij. Zoals ondermeer het maken van een mooi en degelijk bijenhotel.

Het benodigde materiaal wordt als bouw pakket geleverd door "den atelier", een sociale tewerkstellingscel in Niel. Het bijenhotel is relatief eenvoudig met wat hulp van de ouders ineen te knutselen. De opvulling gebeurt met zorgvuldig vorgeboorde houtblokjes en op maat gesneden bamboe. We vragen een bijdrage van € 5 in de onkosten. Voor dat bedrag krijgen de kinderen een mooi bijenhotel van prima kwaliteit mee naar huis waar je in de winkel ruim twintig euro voor betaalt. En dat ze tenslotte toch maar mooi zelf gemaakt hebben.

Het aantal bouw pakketten is beperkt tot 35.

Daarnaast kunnen de kinderen zich in het knutselhoekje bezig houden met activiteiten die allemaal met bijen te maken hebben. Een leuke namiddag verzekerd.

Ondertussen, terwijl de kinderen zich amuseren, maken we bij de volwassenen wat promotie voor de wilde bij.

Jos Daniels

Schoenen met naam www.torfs.be

Schoenen TORFS heeft 1 baanwinkel in onze afdeling te Edegem op de Mechelsesteenweg (nr. 226). Als je de papieren draagtas aan de kassa weigert ten voordele van het milieu, dan stopt schoenen TORFS onmiddellijk 0,15 euro in een nestkast ter plaatse ten voordele van de natuur. De winkel van Edegem steunt hiermede het reservatenfonds. Bovendien krijg je als lid van Natuurpunt steeds 10 % onmiddellijke

korting aan de kassa bij de aankoop van een paar nieuwe schoenen. De enige voorwaarde is je lidkaart laten zien en een paar oude schoenen meebrengen. Ook de opbrengst van de oude schoenen gaat naar een goed doel, een aantal ontwikkelingsprojecten in Afrika.

Foto p.31 - baltsende Kluten © Rudy Vansevenant

Foto's p.32 - boven: Dodaar © Guy Borremans onder: Bosorchis © René Heylen

© Rudy Vansevernant

kalender

6 april: Fort 7 dag rond Natuur en Monument

13 april: Struisbeek

21 april (Paasmaandag): Kalmthoutse Heide

26 april: Ardennenwandeling

3 mei: ARDEA-vogeltoer

11 mei: De Kluis-Blommerschot

18 mei: Plassengebieden Zuid Holland

25 mei: Nachtegalenpark

1 juni: Jutse plassen & Lier-Anderstad

9 juni: Tiengemeten

15 juni: St.Pieterberg & plateau van Magraten

*21 juni: zomerzonnewende

29 juni: De Zegge

* 5 juli: VOC & Nachtzwaluwentocht

13 juli: pinteling

*20 juli: rondje pontje

27 juli: de Oude Buisse Heide & de Maatjes

* inschrijven noodzakelijk

*Teksten voor het volgend nummer van
rAntGroen ontvangen we graag
ten laatste op 15 mei.*